FEB 6 1951

VIENYBĖ

Lithuanian National Weekly

LXVI BROOKLYN. N. Y. PENKTADIENIS, 1951 M. VASARIO (FEB.) 2 D. KAINA 10 C.

New York Public Library 470 Fifth Ave.

Turinys

Deimantų karštligė
Laisvės šėrininkai
Vienybės koncertas
Petronėlė Orintaitė

JUOZAS TYSLIAVA

Europos spekuliantai atsiveža deimantus, paslėptus batuose arba tiesiog — kūno paslėpsniuose.

Bet gudrūs Amerikos muitininkai suranda. Per trumpą, palyginti, laiką tokio grobio jiems teko daugiau, kaip už pusantro milijono dolerių.

Deimantų šmugelio karštligė! Ką tai reiškia?

Prieš antrąjį pasaulinį karą žmonės su deimantais ir auksu taip pat bėgo iš Europos.

Berods, tie patys bėgliai, bijodami atominės bombos, dabar bėga dar toliau — į Pietų Ameriką...

***

Vokiečių spauda ne be pagrindo kaltina generolą Eisenhowerį, neseniai, savo misijoje, aplankiusį ir Vakarų Vokietiją.

Šiaip ar taip, nors ir netiesioginiai, generolas yra kaltas už tai, kad šiandien tiems patiems sąjungininkams tenka ieškoti buvusių priešų pagalbos.

Šiandien galima tik vaizduotis, ką anuo metu, tuojau po karo, įsisiūbavusios sąjungininkų armijos būtų galėjusios padaryti.

Vietoj to, Potsdame įvyko konferencija, kuri faktinai buvo Teherano ir Jaltos konferencijų magaryčios...

***

Pikietavusieji Laisvę pasakoja, kad pereitą šeštadienį įvykusiame komunistų laikraščio Šėrininkų suvažiavime tebuvę 30 asmenų...

Tuo tarpu pikiete, neskaitant, žinoma, pašalinių, buvo daugiau, kaip 50 žmonių.

Vadinas, mūsų komunistų eilės retėja. O ir tie patys — ausis nuleidę, nedrąsūs...

Sakoma, kad ir šį kartą pikietas buvęs gerai organizuotas.

Be įvairių antikomunistinių plakatų, pikietininkai buvo apsiginklavę fotografijos bei filmų aparatais.

Žodžiu, nė vienas komunistas nepraėjo nenufilmuotas...

***

O dabar...

Vienybės vardu, kviečiu visus į koncertą, kuris įvyks šį sekmadienį, Webster Hall, New Yorke.

I Vienybės 65 metų amžiaus sukakties šventę kviečiu visus: senosios kartos vyrus ir moteris, čia gimusį bei augusį jaunimą ir naujakurius — tą "naująjį kraują," kurio mes taip laukėme ir kurio tekėjimą mes vis labiau ir labiau jaučiame mūsų organizuotos visuomenės gyslose.

Kai dėl šio koncerto programos, tai joje dalyvauja **jaunos ir šiuo metu pačios geriausios** mūsų meno pajėgos.

Atsiminkite: Vienybė savo koncertų turiniu jus dar niekados nėra apvylusi!

***

Jau kuris laikas, kai Jungtinių Amerikos Valstybių legislatūros, viena po kitos, pasisako už arba prieš trečiąjį prezidento tarnybos terminą.

Šis Jungtinių Amerikos Valstybių konstitucijos priedas reikalingas dviejų trečdalių valstybių ratifikacijos.

Kaip žinoma, šios respublikos kūrėjas, pirmasis jos prezidentas, Jurgis Washingtonas atsisakė kandidatuoti trečiajam terminui.

Tai buvo tradicija, kurią velionis Rooseveltas apvertė aukštyn kojomis.

Jis sukūrė naują, keturių terminų tradiciją, kuri ypač nemaloni republikonams.

***

Negaliu nepasveikinti Petronėlės Orintaitės, Chicagoje išleidusios naują savo eilių rinkinį, pavadintą Šulinys Sodyboj.

Taigi žodis priklauso poetei:

"Klausykit, girios gaudžia
Nuo Nemuno šalies.
Rods giesmę tokią graudžią
Tavon širdin įlies...
Ir plinta skardas toly
Kentėjimo žmogaus —
Ten klumpa miršta broliai
Ir — šaukiasi dangaus..."

FRONTAS PRIARTĖJO PRIE SEOULO

Priešakiniai daliniai kaunasi 8-9 mylias nuo Pietų Korėjos sostinės

Paskutinę savaitę Amerikos ir kiti Jung. Tautų kariniai daliniai po mylią stūmėsi į šiaurę, priartėdami iki 10-12 mylių nuo Sowon ir 8-9 mylias nuo Pietų Korėjos sostinės Seoulo.

Komunistai, pradėję savo didžiąją ofenzyvą kiniečiams atvirai įstojus į Korėjos karą, žymiai susilpnino savo karinę galią, bet iš fronto pranešimų negalima aiškiai nustatyti, ar tai yra ženklas jų karinio pajėgumo susilpnėjimo, ar tik politinis manevras, mėginant per Indiją pradėti taikos derybas ir per jas laimėti daugiau, negu per karo veiksmus.

MAC ARTHUR FRONTO LINIJOSE

Gen. Mac Arthur devintą kartą buvo atvykęs iš savo būstinės Tokijoj ir Korėją kur apžiūrėjęs pirmąsias frontо linijas prie Seoulo, pareiškė, kad jis yra patenkintas karinių įvykių raida. Pagal jo naująjį planą, JT. daliniai, užėmę naują vietovę, stengiasi joje įsitvirtinti, kur apsupimo pavojai gresia, — pasitaiko ir vietinio pobūdžio atsitraukimų. Iš šios taktikos matyti, kad vyriausioji Jung. Tautų jėgų vadovybė numato naują komunistų ofenzyvą, nes užnugary jie turi vis dar keleriopai daugiau jėgų. Jung. Taut. daliniams svarbu nepatekti į klastingus komunistų spąstus.

LAIVYNO IR AVIACIJOS BOMBARDAVIMAI STIPRĖJA

Amerika kas mėnesį pasiunčia į Korėją 15,000 kariuomenės, — buvo neseniai viešai paskelbta. Kiti Jungt. Taut. nariai šiuo metu nesirūpina naujų dalinių siuntimu. Prie tokių aprėžtų sausumos jėgų aviacijos ir karo laivyno parama yra lemiamos reikšmės.

Amerikos ir Anglijos karo laivai iš abiejų Korėjos pusiasalio pusių savo galinga artilerija bombarduoja priešo fronto įsitvirtinimus. Laivyno artilerija pagal oficialaus atstovo pareiškimą, buvo pati stipriausia paskutinės savaitės bėgy. Tarp laivų, griaunančių priešo įtvirtinimus, yra galingasis Amerikos kautynių laivas "Missouri," ginkluotas 16 colių patrankomis.

Petis į petį su armija ir laivynu veikia ir karo aviacija. Lėktuvai, vieni pakylanti nuo lėktuvnešių, kiti iš sausumos bazių, savo žygiuose pasiekė ir tolimesnes priešo užnugario vietas, dažnai apiberdami bombomis komunistų telkinius ir bazes prie Mandžurijos pasienio.

NAIKINAMA SUSISIEKIMO SISTEMA

Gen. Mac Arthur pareiškė, kad priešo karinė padėtis pasunkėjo pailgėjus tiekimo keliams nuo Mandžurijos bazių. Be to, visi keliai, geležinkeliai, tiltai, susisiekimo mazgai yra be paliovos Amerikos aviacijos bombarduojami.

Paskutinę savaitę didoki B-29 tipo bombonešiai pridarė didelių nuostolių susisiekimo tinkle Kansong erdvėje, o taip pat apgriovė priešo artimiausią prie fronto bazę Sowon.

Mustango naikintojai, kartu su Australijos lakūnų junginiais, paliko liepsnų jūrą priešo užnugary, padegdami aliejaus ir fosforo bombomis vietoves, prikimštas komunistų dalinių ir karo medžiagos.

SAVIŽUDŽIŲ DALINIAI FRONTE

Karo korespondentas Geo. Barrett praneša, kad kinai komunistai, į šiaurę nuo Sowon, metė didokus dalinius savo karių, kuriems nėra jokio išsigelbėjimo ir jokių atsitraukimo galimybių. Apie 30,000 tokių savižudžių kiniečių, panašiai, kaip paskutinio karo metu japonai, mėgino sulaikyti J. T. besistumiančius dalinius. Palyginus jų atsiekimus su patirtais nuostoliais, galima padaryti išvadą, kad šitokiame Azijos kare žmogus yra pati pigiausia ir menkiausia vertinama prekė.

Amerika išmėgino naują atominį ginklą

Sausio 25 ir 27 dd. Amerika Nevadoj (Las Vegas) mėgino dvi atomines bombas. Bandymų rezultatai laikomi paslapty. Per sprogimus paaiškėjo, kad naujosios bombos nesukėlė tokio drebinančio garso, kaip anksčiau sprogdintosios bombos. Los Angeles seismografas užregistravo tik vieną sprogimą, antrasis buvo per tylus. Tuo nepasakyta, kad naujųjų a. bombų griaunamoji galia būtų silpnesnė.

Atominės Energijos Komisijos atstovas paaiškino, kad tokių bandymų bus ir daugiau. Bet būsią sunku matyti ar girdėti sprogimus, nebent jeigu oro sąlygos būtų tam palankios.

Atominių bombų bandymai vykdomi 5,000 kv. mylių dykumoj, pakankamai toli, kad radijo aktyvūs spinduliai nesiektų gyvenamųjų vietų. Apie 30 mylių spinduly nuo bandymo vietos yra uždrausta žmonėms lankytis, patvirtino sen. Mac Mahon, Atominės energijos komisijos pirmininkas, paklaustas dėl saugumo priemonių darant šiuos pavojingus bandymus. Jis pasakė, kad ir pirmą kartą bandant a. bombą 1945 m. Alamagordo bandymo laukuose nebuvo sudaryta pavojaus nė vienam civiliniam gyventojui.

"RUSAI BOMBARDUOJA AMERIKĄ"

Nenuostabu, kad tiek daug kalbant apie sovietų pajėgumą bombarduoti Ameriką atominėmis bombomis, aplinkinių miestų gyventojų tarpe pasigirdo šauksmai, kad rusai pradėjo karą ir bombarduoja Hooverio užtvanką (ji yra netoli Las Vegas). Aplinkui 200 mylių atstumu žmonės matė ar girdėjo sprogimus.

Rytų Vokietija vėl siūlo susijungti

Rytų Vokietijos vadas Grotevolis padarė naują pasiūlymą abiem Vokietijos dalim susijungti. Šiuo kartu pasiūlymas padarytas evangelikų bažnyčios synodo pirmininkui Cheinemanui, kurs anksčiau buvo Vakarų Vokietijos vidaus reikalų ministeris.

Grotevolis siūlo paleisti savo policiją (kuri tikrai sudaro jau armiją). Bet už tai Vakarų Vokietija turi atsisakyti nuo apsiginklavimo planų. Visi užsienio kariuomenės daliniai turi apleisti Vokietiją. O būsimieji sujungtos Vokietijos rinkimai turi įvykti "tarptautinės kontrolės priežiūroje."

Vokietija tada pasiskelbtų neitralia valstybe.

Sovietų Rusija taip pat padarysianti nuolaidų Vokietijai. Iš to seka, kad sovietai ieško būdų kaip nors sutrukdyti vokiečių įstojimą į Šiaurės Atlanto sąjungą.

Pasižymėjęs Korėjos fronte turkų brigados kariai nemėgsta lengvos amerikoniškos duonos.

Po vieno labai žiauraus ir kruvino susidūrimo su kinų komunistais, kada turkai turėjo kovoti durtuvais "vyras prieš vyrą," iš jų vadovybės į užfrontę tiekimo įstaigą atėjo tokio turinio reikalavimas:

—Priešas atakuoja, mes darome kontr-puolimą, jau daug priešų sunaikinom, atsiųskit daugiau duonos.

Amerikietis seržantas Thomas Jeffersonas iš Alexandria, Va., saugoja du Šiaurinės Korėjos komunistus paimtus į nelaisvę ties Wonju miestu, Pietų Korėjoje.

Prieš grįžimą į Ameriką, gen. Eisenhoweris (kairėje) vyr. Europos apsaugos vadas, buvo sustojęs Frankforte, kur jį pasitiko JAV komisijonierius Vokietijai John J. McCloy (vidury) ir gen. Thomas I. Handy, amerikiečių kariuomenės vadas Vokietijoje.

TAIKA AR PASAULINIS KARAS

Priėmus Amerikos rezoliuciją, dings visos viltys susitarti geruoju

Amerikos Jungt. Valstybės vis dar griežtai laikosi savo rezoliucijos, pasiūlytos nubalsuoti J. T. posėdyje, — kad komunistinė Kinija turi būti paskelbta agresorium Korėjoj.

Indijos atstovas pakartotinai pareiškė, kad toks nutarimas sunaikintų paskutines viltis išspręsti geruoju Korėjos konfliktą ir reikštų naują pasaulinį karą. Indija gavusi iš atsakingų vietų patarimą, prisidėti prie minėtos Amerikos rezoliucijos atmetimo. Nesunku suprasti, kad toji "atsakinga vieta" yra Peipingo komunistinė Kinijos vyriausybė.

Iš ten pat buvo, per Indijos ambasadorių duota suprasti, kad komunistinė Kinija mielai tartųsi su Amerika ir kitomis šešiomis valstybėmis, kurios turi bendrų reikalų Tolimuosiuose Rytuose. Jungt. Amer. Valstybės laikosi prezidento Trumano pareiškimo, kad visi taikos reikalai turi būti sprendžiami visuotino Jung. Tautų susirinkimo, bet ne atskirų grupių.

Sprendžiant Korėjos, arba kurį kitą klausimą, Amerikos Jungt. Valst. gali surinkti apie du trečdalius savo šalininkų ir pravesti savo rezoliuciją, apšaukiančią komunistinę Kiniją užpuoliku. Po to sektų įvairios priemonės, neišskiriant ir karo paskelbimo Kinijai.

Amerikos diplomatai, kad ir turėdami vilties pravesti savo nusistatymą J. T. posėdy, daro viską, pirma palenkti savo pusėn didžiasias Vakarų Europos šalis, kaip Britaniją, Prancūziją, o taip pat Kanadą, kurios pataria Amerikai užmegsti derybas su Mao-Tzetungu ir ištirti visas taikaus susitarimo galimybes.

Artimiausias J. T. susirinkimas dėl šios priežasties bus labai svarbus. Anot Indijos atstovo, tėn bus sprendžiamas taikos ar visuotino karo klausimas.

Mirė A. Uspenskis

Gautomis iš Vokietijos žiniomis, mirė Lietuvos kariuomenės pulkininkas A. Uspenskis.

Mūsų skaitytojams pulkininkas A. Uspenskis jau gerai pažįstamas, nes kaip tik dabar spausdinami jo atsiminimai iš Lietuvos pirmųjų nepriklausomybės laikų.

Pulk. A. Uspenskio nemenki nuopelnai Lietuvos kariuomenės įkūrimo laikotarpyje ryškėja iš jau minėtų atsiminimų. Jis būdamas gudų tautybės, bet jausdamas gilų prisirišimą prie istorinės Lietuvos tradicijų besąlyginiai prisidėjo prie Lietuvos atkūrimo darbų. Ir kaip matėme iš jo atsiminimų, daug nuo tuometinių Lietuvos priešų nukentėjo. Gudų darbuotojai, kurie lygiai kaip ir pulk. A. Uspenskis, laikėsi senosios Lietuvos tradicijų, dėjo pastangas gudų tautą įjungti į vieną bendrą Lietuvos valstybę. Tad mūsų spausdinamų pulk. A. Uspenskio atsiminimų didelė reikšmė ir yra tame, kad čia atidengiamos šios gudų-lietuvių pastangos. Daugelis tuos atsiminimuos minimų epizodų nebuvo žinomi ne tik Amerikos lietuviams, bet ir tiems, kurie tuo metu gyveno pačioje Lietuvoje.

Pulk. A. Uspenskis, kaip jau žinoma skaitančiai visuomenei, buvo komunistų suimtas ir greta kitų lietuvių - patriotų kalinamas. Jis buvo tų laimingųjų tarpe, kurie iš kalėjimo rusų-vokiečių karui kilus išėjo ir pasitraukė į Vakarų Europą. Paskutiniu metu pulk. A. Uspenskis sirgo ir gulėjo sanatorijoje. Pulk. A. Uspenskiui mirus mes lietuviai netekome ištikimo draugo, nusipelniusio karininko ir žymaus kultūrininko.

Mirė Mannerheimas

Po operacijos (skilvio žaizda) eidamas 83 metus mirė buvęs Suomijos prezidentas ir vyriausias kariuomenės vadas maršalas Mannerheimas. Jo tėvas buvo žymus švedų poetas ir atristokratas.

Gen. Mannerheimas karo mokslus išėjo caro laikais Peterburge. Jis tarnavo pradžioje rusų kariuomenėje ir dalyvavo kaip rusų - japonų kare, taip pat ir pirmajam pasauliniam kare, eidamas rusų armijoje aukštas pareigas.

Po rusų revoliucijos jis grįžo į Suomiją ir suorganizavo suomių kariuomenę kovai su rusais. Suomiai visus rusų raudonosios armijos pasikėsinimus užimti Suomijos teritoriją, atmušė ir aktyviai velioniui dalyvaujant, sukūrė stiprią valstybę.

Dėl karo skolų grąžinimo įvykusiame posėdyje su sovietų atstovu Poniuškinu JAV pareikalavo grąžinti paskolintus 640 karo ir transporto laivų. Kaip žinia, rusai skolingi 11 bilijonų dolerių. JAV jau tris kartus skolą buvo sumažinę, bet rusai derybas vilkina ir išsisukinėja. JAV nesutinka už paskolintus laivus atsiimti pinigais.

IŠ VISO PASAULIO

— Praeito karo dalyvių organizacija Londone pasiuntė ministeriui pirm. Cl. Attlee skėti su raštu, kad jeigu Chamberlainas jam nepaliko Muncheno skėčio, tai jis galįs pasinaudoti jų dovana, kai vyks derėtis su kinų komunistais.

— Komunistinių kinų kariuomenė koncentruojama pietinėje krašto dalyje, matyt, bijodama Čang Kai Šeko išsikėlimo.

— Lenkijoj suimtas Kielcų vyskupas Kačmarekas. Jis kaltinamas "šnipinėjęs Vaitikanui ir Amerikai."

— Connecticut valstybėje užregistruotas lengvas žemės drebėjimas. Nuostolių nebūta, tik gyventojai turėjo baimės, kai nuo sienų ėmė kristi paveikslai.

— Bikini sala, kaip patyrė mokslininkai, po ketverto metų atominę bombą numetus dar tebėra pavojinga, nes radijoaktyvumas neišnykęs.

— Naujai imamiems naujokams nestatomi griežti reikalavimai ir tuo būdu galima daugiau surinkti jų, nors ir turinčių šiokius tokius fizinius ir protinius trūkumus.

— Leizeris Veitmanas — brangenybių kontrabandininkas savo batų užkulniuos atvežė į šį kraštą brangenybių 280,000 dol. vertės. Pasodinus jį į kalėjimą dar rasta tokiai pat sumai brangenybių... jo pilve.

— Pasaulinė pašto sąjunga prie Jungtinių Tautų, kuri posėdžiauja Kaire, priėmė į savo tarpą komunistinę Kiniją ir išbraukė tautinę Kiniją. Šis nutarimas padarytas sovietų delegatui pasiūlius.

— Argentinos prezidentas Peronas sustreikavus geležinkeliams įsakė visus geležinkeliečius paimti į kariuomenę.

— Karo laivyno štabo viršininkas gen. Vandenbergas susirūpinęs dėl Korėjos fronte pasirodžiusių sovietų lėktuvų MIG-15 ir LA-12, kurie pasižymėjo vikrumu ir dideliu greičiu. Yra žinių, kad sovietų fabrikai pradėjo dar greitesnių lėktuvų masinę gamybą.

Amerikos Lietuvių Savaitė

IŠ ALIASKOS PADANGĖS

Rašo DR. J. PAJAUJIS

1. Pasikalbėjimas su savim

Vienybės gruodžio 15 d. numery, kurį aš gavau — ekstra greitai — sausio 6 d., buvau tiesiog šaukte išsauktas atsiliepti iš Aliaskos. Tad — Happy New Year! visiems Didžiojo New Yorko erdvės lietuviams ir visiems Vienybės skaitytojams.

Tiesą sakant, seniai rengiausi jums parašyti, bet vis atidėliojau. Ne tiek dėl laiko stokos, kiek norėdamas geriau apsipažinti su šiuo keistu kraštu. Rodos, ir dairaisi, ir su žmonėmis pasikalbi ir paskaitai, — bet vis lyg ir per maža žinai, kad galėtum nemeluodamas parašyti ką rimčiau, negu tik paviršutinį reportažą. Na, bet taip išsauktas. Imuosi tad parašyti žiupsnį įspūdžių ir žinių iš to, ką ligi šiol teko patirti. Tai ne bus visai lengva. Ne dėlto, kad nebūtų apie ką rašyti, bet kad yra perdaug apie ką pasakoti ir gali "iš didelio rašto išeiti iš krašto". Stengsluos apsiriboti esminiais dalykais, kurie skaitytojams galį būti įdomūs. Pirmiausia, žinoma, jus interesuoja oras. Prašau, štai iš tiesioginio ir pirmojo šaltinio:

...—Jūs klausote KFAR, radijo stotis Fairbanks, Aliaska. Šiandien turime šešetdienį, sausio 6 d. Saulė teka 11 valandą 10 min., saulė leidžiasi 1 val. 20 min. Dabar girdėsite iš Oro Biuro Weak Field aerodromo. oro pranešimą. Jungiame su Weak Field. — Labas. rytas. Temperatūra šiandien. 6 v. ryto: Point Barrow minus 22, Nome minus 18, Fairbanks ir apylinkės minus 33. Sniego stovis: Sewardo pusiasalis ir Vakarų pakraštys — iki 4 pėdų, Kodiak sala — 6 pėdų, Fairbanko ir apylinkės — 2 pėdos. Oras rytdienai: Stiprus Vakarų vėjas. Turime laukti invazijos iš Sibiro — nenusigąskite — šalto kontinentalinio oro masių. Nome. ir. visame Vakarų pakrašty didelės pūgos, Fairbanks ir visa Vidaus teritorija — giedra ir žymiai šalčiau, iki 42 laipsnių. Lėktuvams matomumas..."

O toliau prašau duoti klausimus. Esu pasirengęs mielai atsakyti. Na, prileiskime, redakcija atsiuntė korespondentą padaryti su manim pasikalbėjimą. Ir kodėl ne? Kad ir tą patį Senojo Brooklyno reporterį. Ką jis ten padėvėtų grabų dirbtuvėje angeliukų užpakalius brūžina ir aplinktraukimais barus alkūnėmis trina, lietuvybės senienų beieškodamas? Verčiau mudu čia padarytume "aplinktraukimą" per Fairbankso naitklubus, kur nuo aukso svaigulio laikų išliko tradicijos laisvo gemblerlavimo, slot — mašinos, azartinio kortų lošimo kambariai,— kur mažiausia moneta — sidabrinis $1., kaip blynas, o tų blynų čia apsčiai. Arba pavažiuokime į Mount McKinley (20,300 pėdų) parką, kur iš restorano lango giedrią dieną matyti tolyje visa vidaus teritorija, o aukštyje baltos stirnos ir kalnų avys bešokinėjančios. Ar paskriskime į stebuklingąjį Circle Arktikos Birštoną, kur prie minus 30 laipsnių negali gauti šalto vandens, o tik karštą, kone verdantį, besiveržiantį iš vulkaninių karštų versmių, šildantį visas viešbučio patalpas, tekantį tiesiai į vonią, kurią pripildęs turi pirmiau atvėsinti, o tik tada gali maudytis. Taip, dang prajovų galėtume čia pažiūrėti...

Maža betgi vilties pamatyti jūsų reporterio gyvą povyzą šičia. Todėl sutarkime taip: aš įmsiuos atlikinėti jo pareigas ir padarysiu pasikalbėjimą pats su savim. Tiesą sakant, kai kalbėjausi su bičiuliais Chicagoje rugsėjo 10-tą, tai nuo to laiko lietuviškai tik su savim ir tekalbu. (Apie tai Pijus Bukšnaitis sako: "Malonu su protingu žmogum pasikalbėti!") Galimus jūsų reporterio klausimus aš ir pats kiek numanau, o, be to, esu gavęs iš prietelių laiškų, kur klausia: "Ar jau ten sušalai? ar meškos sudraskė — kad neatrašai?". — Tad manau, šitokia mano rašymo forma —— saviinterview — bus visapusiškai naudingas reikalas: aš galėsiu jaustis dideliu žmogum, su kuriuo daroma pasikalbėjimas, redakcijai sutaupys reporterio kelionės išlaidas, o prietelius atsiprašydamas prašysių laikyti tai kaip ir kolektyviu atsaku.

Jūsų korespondentas, naudodamasis modernine technika, pasiėmė New Yorke Pan American kliperį, sėdo į jį 9 val. ryto ir, su vienu persėdimu Seattle, kitą dieną 8 val. ryto buvo Ladd aerodrome prie Fairbanks. Skrisdamas nuo Seattle iki Anchorage jis matė apačioje jūrą, o praskridęs Anchorage, jis matė tiktai — sniegą, sniegą ir sniegą. Sniege stūkstančius Alaska Range kalnus, sniego užklotus ežerus ir upelius, storo šerkšno ir sniego apdengtus miškelius, visa žemė buvo viena balta drobulė ir nieko daugiau.

Sniegas dengia ir tą aukštoką plokštinkalnį apie 5 mylios nuo Fairbanks, gyvenvietę, vadinamą College, vos 100 mylių nuo poliarinio rato, 64051' šiaurės platumos, kur [illegible] Alaska ir visas universitetinis miesčiukas. Apie jį mes dar pasikalbėsime su jūsų korespondentu vėliau, o dabar turiu atsakyti jam į bendresnius klausimus.

2. Aliaskos žemė ir žmonės

— Ką galima pasakyti apie Aliaskos žemę ir žmones?

— Pats vardas "Aliaska" reiškia aleutų kalba "Didelė Žemė". Įštikrųjų, žmogus turi pajusti plotų didumą šitame didžiuliame Amerikos kontinento iškišuly į toliausius Vakarus ir į šiauriausią šiaurę. Atstumai nuo vienos gyvenamos vietos ir kitos čia nusakomi ne myliomis, o šimtais mylių. Nuo arčiausio į JAV uosto Ketchikan iki šiaurvakarinio Nome — 1300 mylių oru. Tai toliau, kaip nuo Bostono iki St. Louis. Ir klimato skirtumai, tiek temperatūros, tiek kritulių atžvilgiu, yra nemažesni, kaip tarp šiaurinių ir pietinių steitų kontinete. tikrai sakant, Aliaska tuo atžvilgiu yra ne vienas kraštas, o bent penki kraštai vienam:

1) Pietrytinė Aliaska — siauras ruožas įspraustas tarp Britų Kolumbijos ir jūros, per kurį tęsiasi milžinišką Panhandle kalnų grandinė, vietomis beveik stačiai į jūrą nusileidžianti. Čia gyvena apie trečdalis visų Aliaskos gyventojų. Čia yra sostinė Juneau ir dauguma kitų "miestų." Turistai iš JAV tik šitą Aliaską paprastai ir pažįsta. Klimatas jūrinis. Veikiant šiltai Japonijos srovei, temperatūra retai kada žemiau nulio.

2) Pietvidurinė Aliaska, įsprausta tarp dviejų kalnų grandinių, dengiama iš šiaurės Alaska Range su didžiausia Amerikos kontinento viršūne Mnt. McKinley (20,300 p.). Čia kalnų užuvėjoje tyso garsi Matanuska Valley — lyguma, tinkamiausia žemė ūkiui, su klimatu, panašiu į Illinois, tik vėsesnėmis vasaromis. Čia yra svarbiausias jūrų ir oro uostas — Anchorage, Aliaskos oro gynybos širdis su didžiuliu aerodromu, per kurį ir dabar eina žymioji dalis transporto į Korėją. Į šią sritį priskirtina Kenai pusiasalis su pradiniu Aliaskos geležinkelio punktu Seward (paskutinis — Fairbanks) ir garsi didžiausiomis pasauly meškomis sala—Kodiak.

3). Vidaus teritorija — milžiniški lygumų — kalvų plotai ,su daugybe ežerų — upelių, kurių didžiausia —Yukon prilygintina Missisippi: atbėgusi iš Kanados, ji dar per Aliaskos teritoriją prateka daugiau kaip 1400 mylių, kol pasiekia Beringo jūrą. Klimatas čia daugiausia panašus į vidurinio Sibiro klimatą: kontinentalinis, su didžiausiais svyravimais tarp žiemos ir vasaros. Pavz., Fairbanks turi liepos maksimumą — plus 102 ir sausio minimumą — minus 65. Čia Tanana upės lyguma yra Aliaskos širdis, žymiausios Tanana ir Fortymile aukso radyklos ir daugelio mineralų klodai kalnų atšlaitėse. Čia koncentruojasi Arktikos tyrimo ir užkovojimo centrai: Aliaskos Universitetas su geofizikos institutu, seismografine observatorija ir eksperimentine agrikultūros stotim, Ladd aerodromas — šiauriausia oro gynybos atspara ir šiaurės poliuso nuolatinė observacija.

(Bus daugiau)

Lietuvių Naujienos
Mėnesinis žurnalas
Leidžia ir redaguoja **J. Gustis.** Prenumerata metams 1 dol.
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

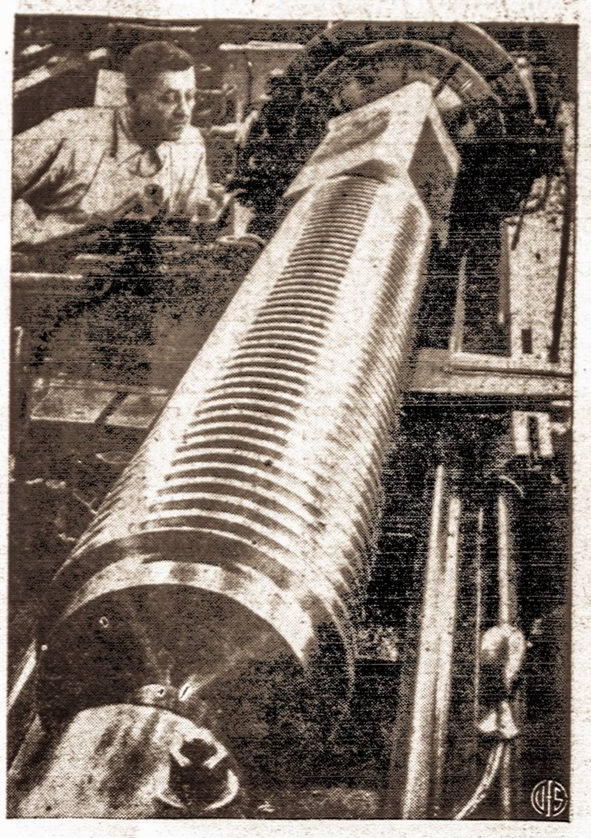

Šitas milžiniškas sraigtas (šriubas) dabar vartojamas Fordo plieno liejykloje, Dearborn, Mich.

NAUJAI ATVYKUSIEJI

Ambrozevičienė Sofia, Detroit, Mich.

Anysas Jonas, Adeline, Ilse, Renate, Chicago, Ill.

Baltusis Stasys, Jewett City, Conn.

Bielskienė Teklė, Philadelphia, Pa.

Birontas Viktoras, Cleveland, Ohio.

Brantas Vladas, Anelė, New Britain, Conn.

Bruckus Boris, Locke, N. Y.

Bundelis Jurgis, Cricago, Ill

Burokas Mykolas, Detroit, Mich.

Czernius Jurgens, Omaha, Nebr.

Danilius Morta, Birutė, Petras, Cicero, Ill.

Dumbra Steponas, Omaha, Nebr.

Kavaliunas Jonas, Elzbieta, Vladas, Jonas, Detroit, Mich.

Kazlauskas Antanas, Elizabet, Viktor, Detroit, Mich.

Klavcanas Antanas, Ella, Rockford, Lll.

Klumbokaitis Albinas, New Haven, Conn.

Lugauskas Juozas, Chicago, Lll.

Mironas Gabrielė, Loreta, Gabrielius, Philadelphia, Pa.

Natkevičius Vladas, Omaha, Nebr.

Navikas Marija, Birutė, Detroit, Mich.

Pavilionis Vytautas, Toni, Marshallton, Del.

Penkauskaitė Lucija, Dayton, Ohio.

Ponelis Barbora, Pranas, Broad Brook, Conn.

Repsys Albertas, Andrejs, Worcester, Mass.

Sidlauskas Anele, Antanas, Elena, Cemerkaitė Asta, Cicero, Ill.

Siloviene Marijona, New York, N. Y.

Sirutavičius Vytautas, Sofija, Birute, Sofia, Danute, Cleveland, Ohio.

Smulkstys Albinas, Waterbury, Conn.

Sperauskas Antanas, Detroit, Mich.

Svotelis Marija, Alfonsas, Rymantas, Audrone, Vejune, Annapolis, Md.

Tamaszauskas Henrikas, Rochester, N. Y.

Tarosas Vladas, Chicago, Ill.

Vaicaitis Antanas, Chicago, Ill.

Vaitiekunas Vytautas, Cleveland, Ohio.

Vendelis Pranas, Chicago, Ill.

Ralys Petronėlė, Bronius, Tomas, Chicago, Ill.

Rupsys Stasys, Detroit, Mich.

Arstikys Juozas, Cicero, Lll.

Bernotiene Elene, Waterbury, Conn.

Briedaitis Vincas, Johann, Antonie, Chicago, Ill.

Celiesius Petras, East Chicago, Ind.

Gudaitis Juozas, Monika, Nijole, Danute, Birute, Chicago, Ill.

Jankauskas Edmundas, Chicago, Ill.

Jodka Nikodemas, Maria, Alma, Chicago, Ill.

Kavolis Martin, La Porte, Ind.

Noreikiene Marija, Brooklyn, N. Y.

Petersonas Gustavas, Dearborn, Mich.

Brizgelis Edvardas, Barbara, Elena, Antanas, Adolfas, Evaldas, Albinas, Rhinelander, Wisc.

Salnaitis Agota, Terese, Sofija, Steponas, Philadelphia, Pa.

Skrubutonis Vytautas, Vale, Vytalija, Verginia, Detroit, Mich.

PRAŠOMA ATSILIEPTI

Balseris Jonas, iš Degučių km., Naumiesčio val., Tauragės apskr., ir šeima.

Čeplinskas Juozas ir žmona Kockevičiūtė.

Gerdvila, Stasys ir Vaclovas, sūnūs Mato, kuris buvo kilęs iš Sėtos val., Kėdainių apskr., Gerdvilų km.

Ivanauskaitė Ona, iš Varnių-Paežerių.

Jasinauskas Petras.

Kazlauskaitė, iš Plutiškių km., Mikališkio val., Mariampolės apskr.

Granauskas ar Kranevskis Jonas, iš Vaitekūnų km., Grinkiškio val., Kėdainių apskr.

Mališauskas, Antanas, Leonas ir Stasys, ir Mališauskaitė Elena, iš Mikailiškio vl., Mariampolės apskr., Plutiškių kaimo.

Marasaitė (Marasas) Elena, iš Skriaudučių km., Marijampolės apskr.

Michelkevičiūtės, Sofija ir Veronika, gimusios Amerikoje, kurį laiką gyvenusios Kaune — Šančiuose.

Navickas Jonas, iš Telšių.

Nikštaitienė - Titlutė Marija, iš Šilininkų km.

Pokelis, Stanislovas ir Janina.

Titlus Simon, iš Šilininkų kaimo.

Vainauskas, Antanas, Bronius ir Jonas, kilę nuo Panevėžio.

Vilkas Jonas, iš Stunkūnų km., Pandelio val., Rokiškio apskr.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti į:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 W. 82nd St., New York

A. PAKENAS AND SONS

SIUVYKLA IR VALYKLA

A. Pakenas

Mes siuvame, taisome ir valome drabužius pačiomis moderniausiomis mašinomis ir priemonėmis.

Mūsų gamybos ir medžiagos kokybė, palyginti, yra geresnė, negu kitur.

Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai

UŽSAKYMUS PRIIMAME IR IŠ KITUR

Krautuvė
138 E. MAIN ST.

Dirbtuvė
110 BROOKSIDE AVE

AMSTERDAM, N. Y.

Tel. 1321 Tel. 5083

SHEPHERD DISTRIBUTING CO.

Distributors for
DOMESTIC and IMPORTED BEERS
Wholesale and Retail
JOSEPH V. PLAKIS
2315 N. 28th St., Philadelphia, Pa.
Tel.: SAgamore 2-2013

WHITE HALL HOTEL
PETER ČESNULIS, savininkas
2 barai, restoranas, salės parengimams
NEW TOWN, PA. Tel. 9981

"Pioneers in Radio and Electronics Since 1920"

FADA
Television

12½ In . . . 91 Sq. In. GLARE-FREE grey-face filter glass screen. Better viewing, filt-back angle front panel. Built-in "FADE-SCOPE" Antenna... beautiful mahogany veneer DeLuxe custom-built cabinet console . . . featuring AC Automatic Gain Control circuit. Sensational performer in all areas.

$239.95
VERNON RADIO and TELEVISION
PARDUODAMA IR TAISOMA
JUOZAS BUČINSKAS, Sav.
64 Vernon Street, Worcester, Mass.
Tel. 6-1759.

CASINO GARDEN RESTORANAS
William ir Mary Lang, *Sav.*
AMERIKONIŠKI IR LIETUVIŠKI VALGIAI
SALĖ PRAMOGOMS IR PARKAS VASARAI
Šokiai penktadieniais ir šeštadieniais, grojant pirmos rūšies orkestrui.
128 NORTH ELM ST., WATERBURY, CONN.
Tel.: 4-9920

BOSTON BAKING CO.
J. Tamošauskas
B. Andriušaitis
Lietuviška duona ir pyragaičiai
Pristatoma į namus ir krautuves
8 Ames St., Lowell, Mass.
Tel. 2-6797

Didžiąją Knygą
ŠLIUPTARNIAI
DAR GALIMA GAUTI
UŽ 3 DOLERIUS
Numažinta kaina ŠLIUPTARNIŲ knygą daugiausia perka naujakuriai. Matyti, kad jiems 5 doleriai yra babai dideli pinigai. Todėl paliekame numažintą kainą iki gegužės 1 d.
Kurie skaitėte laikraščiuose apie įvykusias Clevelande muštynes prie lietuvių bažnyčios dėl lietuvių kalbos, tai, skaitydami ŠLIUPTARNIŲ knygą, matysite, kas darėsi gale 19 ir pradžioje 20 amžiaus, kada lietuviai kunigai tik lenkiškai tekalbėjo ir Varšuvą laikė antrąja Roma, taip labai brangi ir miela jiems buvo lenkų kalba.
ŠLIUPTARNIŲ knyga labai gražiai atspausdinta. 652 dideli puslapiai, kieti drobės viršeliai, dr. Šliupo, kun. Dembskio ir "dėdės" Šerno atvaizdai, o kaina dabar tik 3 doleriai! Atsiuntimo kaštus apmokame.
Reikalaukite šiuo adresu:
Dr. Al. Margeris,
3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

BEE HIVE RESTAURANT
Wm. A. Aliukonis, Sav.
Alus, pirmos rūšies maistas
Kviečiami svečiai, atvykę iš kitų valstybių.
56 High St., Nashua, N. H.

Senasis Brooklynas Kalba

Senų laikų reportažai iš lietuvių būklės Brooklyne

Lietuvių išeivių gyvenime ne paskutinę vietą užėmė vadinamieji saliūnai. Dabartiniu metu tie saliūnai liko tik paprastomis karčiamomis. Bet anksčiau saliūnai atstodavo mūsų pionieriams ir klubus ir susirinkimų sales.

Saliūnuose, kaip žinia, buvo padaryti labai svarbūs nutarimai. Juk ir parapijas steigti mūsų vyrai nuspręsdavo susirinkę į saliūną. Saliūnuose buvo tariamasi įvairiais reikalais. Tad lietuviški saliūnai Amerikos lietuvių gyvenime suvaidino svarbų vaidmenį.

Ir taip susitvarkė, kad į lietuviškus saliūnus beveik išimtinai eina tik lietuviai. Labai retai užklysta koks svetimtautis.

O lietuviai kaip tik labiausia ir mėgsta saliūnų biznį. Jiems atrodo, kad tai lengviausias biznis. Ir pelningiausias!

Tiesa, čia nereikalinga nei didelio pasiruošimo, nei mokslo. Taip pat ir didelių lėšų tuomet nereikėjo. Alų pilstyti gali bet kas.

Tad visoje Amerikoje, kur tik šiek tiek lietuvių gyvenama, visur rasi būtinai saliūną. Dažniausia ne vieną, bet keletą saliūnų. Ir visur jie turi pakankamai "kostumerių."

Šiandien Brooklyne saliūnų pilna visuos užkampiuos. Jų yra šimtai. Tik deja, tenka pripažinti, jog lietuviški saliūnai yra prasčiausios išvaizdos. O taip pat ir tvarka juose šlubuoja. Atrodo, kad tie apšepę, nelabai švarūs saliūnai visiškai patenkina jų lankytojus. Lietuvis nors ir į švaresnį, gražesnį svetimtaučio saliūną už jokius pinigus neis. Tokia jau susidarė tradicija.

Mūsų pionierių laikais ir tų pačių saliūnų Brooklyne nebuvo daug. Šiuos reportažuos jau esame minėję keletą saliūnų, kurie šioki toki vaidmenį suvaidino Brooklyno gyvenime.

Anų laikų kronikose randame minint visame didžiajam New Yorke (apie 1895 metus) vos devynius lietuvių išlaikomus saliūnus. Tais laikais už "licences" tekdavo mokėti nemažus pinigus. Iš karto mokėti 800 dolerių anų laikų naujakuriams nebuvo lengva. Tad ir saliūnų steigimas nebuvo spartus. Iš visų saliūninkų tik du esą "šinkuoja savuos namuos," o visi kiti "karčiamas randavoja" ir esą mokėdavę nuo 25 ir lig 100 dolerių nuomos į mėnesį.

Aplamai paėmus, tais laikais lietuviai dar vargingai gyveno. Tik retas kuris buvo susitaupęs šiek tiek pinigo.

Tais laikais tik dvylika lietuvių turėjo nuosavus namus. Bendra tos nekilnojamos nuosavybės kaina anų laikų apskaičiavimais buvusi 83,000 dolerių.

Mėsos krautuvių tais laikais būta lietuvių rankose septintas. Iš to, kad tų krautuvių dauguma mokėdavo nuomos po 15-25 dol. į mėnesį, galime spręsti, jog tos krautuvėlės galėjo būti labai kuklios.

Iš anų laikų spaudos sužinome, kad buvus tik viena stambesnė siuvamų mašinų krautuvė. Dar minimi keturi ar penki "štoreliai" cigarų ir mažmožių.

Batsiuviai, kurie vertėsi daugiausia batų taisymu, turėjo dar keletą mažyčių dirbtuvėlių. Jei dar pridėsime "barberių" porą štorelių, tai bus ir visas lietuviškas "biznis" Brooklyne.

O visi kiti ano laiko mūsų išeiviai dirbo fabrikuose ir dirbtuvėse, kurios, išskyrus pereitą kartą minėtas siuvyklas, priklausė svetimtaučiams.

Po tam tikro laiko prasidėjo lietuvybės atžvilgiu nenaudingas mūsų ateivių išsiskirstymas. Jei pradžioje jie daugiausia gyveno dideliais kamienais, tai vėliau jie pamažu praturtėję pradėjo pirktis namus ir išsikilnojo į įvairius priemiesčius. Tokiu būdu anais laikais lietuviškas "grentstrytas" pradėjo tuštėti. Lig tol lietuviai gyvendami vienoje krūvoje jautėsi daug stipriau. O išsikeldami į įvairius priemiesčius ir atsidūrę tarp svetimųjų neišvengiamai pradėjo pasiduoti svetimoms įtakoms. Mūsų ateivių vaikai išėję į gatvę nerado draugų lietuvių, bet tik svetimtaučius, pradėję su jais žaisti ir kalbėtis nebe lietuviškai, daugumas jų visai dingo savo tautai. Ypač, kad subrendę daugelis jų vedė kitataučius. O iš maišytos šeimos jau nelauk nieko gero lietuvybei.

Dar paspartino jaunimo nutautėjimą ta aplinkybė, kad tėvai daugumoje iš Lietuvos atvažiavo bemokslėliai, o jų vaikai čia sugebėjo išsimokslinti. Tarp jų atsirado neišvengiami dideli skirtumai. Tėvų įtaka tuo būdu vaikams smarkiai sumažėjo. Jų jau niekas negalėjo sulaikyti nuo ištautėjimo.

Bet atėjo Rusijos pirmosios 1905 metų revoliucijos laikotarpis. Tai davė naują bangą lietuvių ateivių. Šiuo syk jau važiavo nemaža inteligentų. Šie ir pagyvino lietuvių kultūrinį gyvenimą. Jei tos naujos bangos nebūtų atsiradę, šiandien mes daug liūdnesnį vaizdą čia turėtume.

Naujieji ateiviai pagyvino anų laikų spaudą, išplėtė knygų leidimą ir padažnino kultūrinius parengimus, kurie sucementuodavo lietuvius ir paskatindavo jų tautinį susipratimą.

(Bus daugiau)

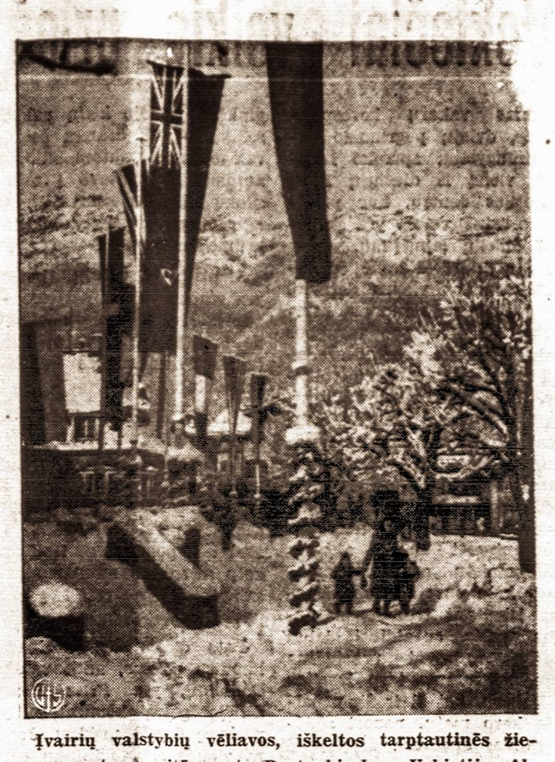

Įvairių valstybių vėliavos, iškeltos tarptautinės žiemos sporto savaitės metu Partenkirchen, Vokietijos Alpiuose. Beje, Vokietijos, Austrijos, Italijos ir Šveicarijos Alpėse neseniai iškrito tiek daug sniego, kad jo griūtyse iki šiol žuvo 127 žmonės.

KIEK UŽDIRBA AUSTRALIJOS LIETUVIS

Kiekvienas dirbantysis savo algą gauna pinigais, tai yra taip vadinamoji nominalinė dirbančiojo alga. Ši nominalinė Australijos darbininko, vyro alga Sydnėjaus mieste 1951 m. sausio mėnesį reikia laikyti maždaug truputį virš 20 dol. (9 sv.) už 40 val. savaitę. Tačiau dirbančiajam pinigas mažai ką pasako nežinant, ką už jį galima nupirkti. Taipgi šį kartą ir noriu painformuoti gerbiamuosius skaitytojus, ką Australijos darbininkas gali įsigyti už savo 40 val. savaitinį uždarbį, arba, kitaip tariant, kokia yra jo realioji alga.

Už jau minėtą savaitinį atlyginimą Sydney darbininkas gali nusipirkti šitokius kiekius įvairaus maisto, jei jis visą savo algą išleistų tik vienai maisto rūšiai:

Baltos duonos — 540 sv.
Bulvių — 450 sv.
Šviežio pieno — 42 gal.
Cukraus — 540 sv.
Kiaušinių — 520 št.
Taukų — 114 sv.
Sviesto — 83 sv.
Rūkyto kumpio — 45 sv.
Veršienos — 72 sv.

Daržovių:
Pamidorų — 120 sv.
Burokų — 120 sv.
Svogūnų — 180 sv.
Morkų — 160 sv.

Vaisių:
Obuolių — 100 sv.
Kriaušių — 95 sv.
Vyšnių — 85 sv.
Bananų — 270.
Apelsinų — 215.

Drabužiai:
Vidutinės rūšies žemų vyriškų batų — 4.5 poros.

Už gatavą vyrišką vidutinės rūšies vilnonį kastiumą tektų sumokėti 6 darbo dienų algą.

Už geros rūšies vilnonį kostiumą, pasiūtą pagal užsakymą tektų sumokėti dviejų savaičių ir vienos dienos uždarbį (11 darbo dienų).

Paltas nuo lietaus geros rūšies kaštuoja 8 darbo dienų uždarbį.

Vyriški viršutiniai baltiniai geros rūšies — 6 darbo val.

Butai, sklypai ir savo pastogė

Atskiras kambarys vienam žmogui centre ar prie centro už savaitę tektų skirti dienos uždarbį.

Žemės sklypą 50x150 pėdų apie 10 - 12 mylių nuo miesto centro galima įsigyti už maždaug 31 savaitės uždarbį.

Šeimos namelį iš 4 kambarių ir virtuvės apie 10 - 12 mylių nuo centro naujai pastatytą iš fibros galima nupirkti už 280 savaitinių algų. Gi tokiose pačiose sąlygose mūrinį namą už 370 savaitinių algų. Čia, žinoma, turima galvoj mokant visus pinigus iš karto. Tačiau praktiškai tremtiniai sutaupę apie 70 savaitinių algų įsigyja fibrinės medžiagos namą išsimokėtinai 15-20 metų. Tiesa, čia tenka dar pridurti, kas liečia maisto kainas, kad jos yra imtos iš detalės prekybos.

Baigiant dar tenka pažymėti, kad kitose Australijos vietose yra geroki skirtumai nuo čia pažymėtų kainų, nes Sydney tiek atlyginimų atžvilgiu, tiek pragyvenimo išlaidų rodo didžiausią indeksą.

Antra vertus, kaip visame pasaulyje, taip ir Australijoje, praėjusiais metais gerokai pakilo visos kainos, nors, žinoma, buvo pakelti ir atlyginimai. Tačiau dirbančiojo realioji alga tokiais atvejais nukenčia, kas įvyko ir su Australijos dirbančiųjų algomis.

TREJANKA

Mūsų Trejanka yra pasaulinė Trejanka. Mūsų Trejankos aknys, žievės, sėklos, lapai ir kiti dalykai surinkti nuo saulės tekėjimo ligi saulės nusileidimo. Japonijoje pirmučiausia saulė teka ir mūsų Trejanka prasideda iš Japonijos, Kinijos, Indo-Kinijos, iš Persijos, iš Egypto, Prancūzijos, Ispanijos, Vakarų Indijos, Pietų Amerikos, Centralinės Amerikos, Mexikos, Šiaurės Amerikos, Canados — ir čia saulė leidžiasi. Įmerk Trejanką į ruginę ir gerk po čerkutę viso pasaulio gerą mišinį. 75 už pakelį. Prisiunčiam į jūsų namus.

ALEXANDER'S CO.
414 West Broadway
South Boston 27, Mass.

ANGLIJOS LIETUVIŲ SAVOTIŠKUMAI

MOKESČIŲ INSPEKTORIUS

Tuo vardu vadinamas Jonas Valiukonis, 34 m. amž. vyras, nevedęs, kilęs iš Marijampolės apskr. Namie būdamas jis ūkininkavo, sodininkavo ir su kuliama mašina važinėjo pas ūkininkus kulti. Jau kuris laikas, kaip jis gyvena Coventry ir sėkmingai renka įvairius mokesčius, kuriais coventriškiai lietuviai yra apsidėję.

"Kaip tamstai sekasi mokesčius rinkti? Ar labai žmonės tamstą dėl to bara?" — buvo pirmutinis klausimas.

"Coventrio lietuviai mandagūs žmonės. Jie niekad manęs dėl to nebara, tik padejuoja," — gynė klausiamasis kaimynus.

"Bet vis tik nepatenkinti kai tamsta juos lankai?" — nenusileido jūsų korespondentas.

"Lig šiol jokių nemalonumų neturėjau. Nebent tiek, kad vieni nori, kad lankyčiau dažniau, vadinasi, mažesnėmis sumomis nori mokėti, o kiti — pageidauja, kad ateičiau rečiau. Jiems geriau iš karto sumokėti didesnę sumą. Aš ir taikausi prie jų norų. O bendrai paėmus, visi sąžiningai ir punktualiai moka pagal savo pasižadėjimus."

"O kokius tamsta renki mokesčius?"

"Pirmiausia DBL Sąjungai, paskui — vietos bažnytiniam komitetui, nes coventriškiai moka po vieną šilingą savo kapeliono išlaikymui."

"Atrodo, tamsta savo darbu esi patenkintas, nes nesiskundi mokesčių mokėtojais."

"Taip" — tvirtai atsakė p. Inspektorius.

"Kaip sekasi tamstos asmeniniai reikalai?"

"Čia tai jau truputį blogiau. Dabar turiu jau trečią darbą. Atvažiavau į Angliją 1948 m. biržely. Patekau į žemės ūkį, mažas buvo atlyginimas. Atskaičius mokesčius ir už išlaikymą gaudavau 2 sv. ir 18 šilingų per savaitę. Antra, buvo keisti darbai ir patvarkymai, nes pas vieną negalima buvo ilgiau pabūti. Paskiria trumpam laikui, darbą užbaigei — važiuok pas kitą. Dėl to ir pabėgau. Atvažiavau į Conventry. Gavau darbą hostely. Čia jau uždirbdavau 3 sv. ir 7 šil. Darbas buvo lengvas: patalpas valydavau. Bet hostely išdirbau tik 7 mėn. Pasitaikė personalo mažinimai, ėmė mane ir atleido. Be darbo išbuvau 3 mėn. Siūlė darbo plytinėje, cemento fabrike, bet savo sveikata nepasitikėjau ir nėjau. Pagaliau, gavau darbą Courtualdo fabrike, kuriame dabar dirbu, dirbu dienos metu.

"Šioje darbovietėje nuolatinio darbo lyg ir neturiu, bet darbo nepritrūksta. Dažnai tenka padirbėti sekmadieniais ir šeštadieniais. Mat, dieninių darbininkų darbo savaitė laikoma 5 dienų, už kurią, paprastai, gaunu 4 sv. ir 15 šil. Dabar, akordiniai gaunu apie 6 svarus. Darbu esu patenkintas ir keisti nemanau."

"Kokie santykiai su anglais darbininkais?"

"Geri, negaliu skųstis. Vis mane moko, kaip reikia lėčiau dirbti, nes aš vis, mat lietuviškai, visa jėga. O čia visi dirba palengva.

"Gyvenu pas p. Vaičiulį. Moku 50 šilingų į savaitę. Tai už maistą, kambarį ir už skalbinių skalbimą, žodžiu, rūpesčių tais reikalais neturiu. Čia mes gyvename šešiese, vadinamam "kolchoze." Kambary gyvenam dviese. Valgom lietuviškai: barščius, kopūstus, tik lašinių negaunam pakankamai ir juodos duonos. Maistas geresnis, kaip hostely."

"Kaip tamsta galvoji dėl ateities?"

"Kol kas nieko negalvoju. Planų neturiu. Grįžęs ūkininkauti neketinu. Eisiu kur į fabriką arba į sodininkystę dirbti. Ko nors savistoviai pradėti nemanau, spekuliuoti niekad nemokėjau, tai ir bizniu verstis nemanau. Pagaliau tokiems dalykams ir pinigų neturiu. Ligi šiol nieko nesusitaupiau. Ką turėjau, tai nedarbo metu išleidau. O dabar ką uždirbu, tai irgi išeina. Apsirengiau, nusipirkau skalbinius ir kitką. Juk nuogi atvažiavome.

"Nesigailit į Angliją atvažiavęs? Ir bendrai, kaip jums atrodo šis kraštas?"

"Visur tie patys pyragai. Ko aš turėčiau gailėtis? Šis kraštas daugeliu atžvilgių man patinka. Pavyzdžiui, kad ir tas pats darbininkų reikalų tvarkymas: nemokamas gydymas, įvairios pašalpos ligos ir nedarbo atveju. Čia darbininkai turi savo teises, su jais visi skaitosi. Nepatinka man tik anglų moterys: perdaug jau jos "negaspadoriškos." Anglės tai jau niekad nevesčiau. Nors laikas būtų ir man apsispręsti su "ženybomis," bet kai nėra lietuvaičių, tai ką gi darysi?"

Į p. Valiukonio vieninteli klausimą atsakymo nesuradau, nes jo būklė tikrai be išeities. Vyras rimtas, pilnas jėgų, vėliausias laikas būtų sudaryti šeimą, bet nėra partnerio.

Mikas Pavaža

LIETUVIAI PASAULYJE

— Vakarų Vokietijos valdžia išleido įsakymą, kad tų DP vaikai, kurie moka vokiškai turi lankyti vokiečių mokyklas. O tie, kurie vokiškai nemoka, gali mokytis savo tautinėse mokyklose. Mokyklos pasirinkimo reikalą, pagaliau, sprendžia patys tėvai.

— Belgijos lietuviams angliakasiams pavyko įsteigti lietuvišką mokyklėlę. Patalpas tai mokyklai suteikė kasyklų administracija. Tai esanti vienintelė visoje Belgijoje lietuvių mokslavietė.

— Australijoje įsteigtas Baltiečių Bendradarbiavimo Komitetas, lietuviai, latviai ir estai (kuriame iš lietuvių pusės dalyvauja M. Bogužas ir A. Ustijanauskas.

— Šveicarijos lietuviai nors ir negausūs būdami, praėjusių švenčių proga surinko aukų Diepholzo lietuvių gimnazijai.

— Balfo pastangomis Vokietijoje vyksta amatų kursai. Bus mokoma 12 specialybių.

—Argentinoje (Avelendoje) surengto karnavalo metu, grožio karaliene buvo išrinkta lietuvaitė Irena Lilija Gudeliūnaitė. Dabar ji pakviesta vietinės filmų bendrovės vaidinti ekrane ir jau pasirašė sutartį.

— Daugelis tremtinių dėl įvairių priežasčių gyveno ne stovyklose, bet privačiai. Šiuo metu IRO paskelbė, kad registruoja visus privačiai gyvenančius tremtinius ir stengiasi jiems padėti išemigruoti.

— Švedijos lietuviai A. Rimeika ir E. Varnauskas baigė medicinos mokslus ir gavo gydytojų vietas.

NEW BRITAIN, CONN.

Quality Market
VICTOR ABECUNAS, Sav.
356 Park Street

Hartford Ave. Restaurant
ANDRIUS ŠVIRINAS, Sav.
36 Hartford Avenue

A. PETRAUSKAS
Restoranas ir viešbutis
Įvairūs gėrimai, geras maistas, puikūs kambariai
92 CHURCH STREET,

Paul's Restaurant
Paul Višniauskas, Sav.
pirmos rūšies maistas
Įvairiausi gėrimai,
31 Spring Street

JOHN B. VARKEL
PACKAGE STORE
Degtinė, vynas ir alus
411 Stanley Street
Tel.: 9-8218

PHILADELPHIA, PA.

MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA
ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.
113 SOUTH 34th STREET
Arti Pennsylvanijos Universiteto

PETER DAVIDONIS
VYNAI — LIKERIAI — ALUS
2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

ADAMS' CAFE
RESTORANAS IR BARAS
941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-8785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras
TRAUN'S
N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel. PO 5-9566

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601-3 So. 2-nd Street Tel.: DEW 513
PHILADELPHIA, PA.

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110
PHILADELPHIA, PA.
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakelevingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai.
Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geriausį patarnavimą.

Raymond Wasikonis
RESTORANAS IR BARAS
2826 Master Street
Philadelphia, Pa.

TRAUN'S CAFE
N. E. cor. 16th Street and Spring Garden
Tel. LO 7-8662, LO 7-4967
Res. Cheltenham 2562
Philadelphia, Pa.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
204 NORTH BROAD STREET
Philadelphia 2, Pa.
5A1 Race Street Subway Entrance
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1950

ASSETS

Monthly Installment Loans	$6,929,276
Loans on Savings Accounts	25,465
Federal Home Loan Bank Stock	125,000
Cash on Hand and in Banks	942,709
Office Building and Equipment	74,902
Parking Lot—1415 Race Street	22,723
Deferred Charges and Other Assets	5,076
Total	$8,085,051

LIABILITIES

Savings Accounts	$6,936,889
Advances—Federal Home Loan Bank	600,000
Loans in Process	60,417
Other Liabilities	8,875
Specific Reserves	16,932
General Reserves $260,000	
Undivided Profits 201,938	461,938
Total	$8,085,051

CHARLES S. CHELEDEN, President
RAYMOND UZUMECKI, Secretary
HENRY KERKELIS, Treasurer
REGULAR DIVIDENDS
Payable June 30 and December 31. Paid without interruption since 1901. Never less than 2½ percent per annum

BILL and AL's CAFE
A. Rinkus ir V. Vinickas
1520 Cumberland Street
Philadelphia, Pa.

VINCO VIDGINIO
MAISTO KRAUTUVĖ
438 JEFFERSON ST.
Philadelphia, Pa.
TR 1-6627

WILLIAM VALAITIS
Visokeriopas automobilių taisymas
730-2 E. Moyamensing Ave
Philadelphia, Pa.
Tel. Howard 8-0596

A. MIEŽIS
ALUS, DEGTINĖ, VYNAS
2207 N. 2nd STREET,
PHILADELPHIA, PA.
REgent 9-4156

ANTHONY MARTIN
RESTORANAS ir BARAS
3759 N. 7th STREET,
PHILADELPHIA, PA.

GEO S. REINS
BAR
1625 S. 2nd STREET,
Philadelphia, Pa.
Tel. FU 9-0692

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIĖMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

M. STRIKOLIS
MAISTO KRAUTUVĖ
253½ E. MAIN STREET
Amsterdam, N. Y.
Tel. 1596

VIENYBĖ

An American Weekly in the Lithuanian language

Established in 1886 by J. J. Paukstis

JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher

Editorial and Business Office:

412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. Phone EVergreen 4-0862

Subscription Rates: USA and possessions $4.00 per year, Canada $4.50, Elsewhere $5.50. Advertising rates on application.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

Penktadienis 1951 m. vasario 2 d.

SAVO RANKOMIS TURI SUSINAIKINTI

Vilniaus spaudoje pasirodė J. Jurginio straipsnys apie Vilniaus literatūrinę praeitį. Autoriaus išvedžiojimai neva turėtų būti istorinio pobūdžio. Bet juose nuslėpta aiški tendencija parodyti kiek ne lietuviškas, o greičiau gudiškas Vilnius savo praeityje.

Visai suprantama būtų, kad lietuvis, vis tiek kokių pažiūrų jis bebūtų, pirmoje eilėje kalbėtų apie lietuviškąją Vilniaus praeitį. Juk lietuviui pirmoje eilėje privalo rūpėti lietuvių literatūros pasireiškimai mūsų Vilniuje.

Mes pilnu pagrindu didžiuojamės, kad Vilnius būdamas tikroji mūsų tėvynės širdis tuo pat metu priglaudė visą eilę tautų ir leido gražioje kaiminystėje, tarpti įvairių tautų kultūroms. Vilnius vienas didžiausių visoje ano laiko Europoje kultūrinių centrų. Tai ne provincijos miestas. Vilniaus tradicijos įpareigoja kiekvieną jo praeities tyrinėtoją išryškinti storinį šio nuostabaus miesto vaizdą.

Bet komunistinis rašėjas Adomą Mickevičių jau laiko tik grynai lenkišku poetu nors daugumoje šis autorius tarnavo Lietuvai taip, kaip jis anais laikais ją suprato. Toliau kalbama apie visą eilę kitų lenkų poetų. Bet svarbiausia surinkti visi gudai, kad ir nežymūs autoriai. Apie juos daugiausia tik ir kalbama. Pabaigoje paminėtas V. Kapsukas ir Žemaitė.

Tenka padaryti išvadą, kad lietuviai ten pratinami prie minties, kad Vilnius turi tapti jau ne lietuvišku, o rusišku, ar bent gudišku miestu. Šia kryptim patys lietuviai priversti ir pirmuosius žingsnius padaryti.

Ir nesvyruodamas sovietų žmogus falsifikuos istoriją, atsisakys nuo logiškų išvadų, kad tik įtikti savo viešpačiams.

TAUTŲ NAIKINIMO SUSTABDYMAS

Kaip tik sausio mėnesyje įsigaliojo vadinamoji sutartis prieš tautų genocydą arba tarptautinė sutartis tautų naikinimui užkirsti kelią. Jungtinės Tautos gavusios pakankamą skaičių šios sutarties ratifikacijų, laiko ją veikiančia.

Visos šiuo metu nuskriaustos tautos, taigi ir mes lietuviai nekantriai laukėm šios sutarties įsigalėjimo. Sovietų praktika parodė, kad jie nė trupučio nesivaržo jų valdžion patekusias tautas iškelti iš jų gimtinės, išmėtyti po plačias Azijos stepes ir tundras. Ir lig šiol niekas nebuvo šio nežmoniškoelgesio su mažomis tautomis pasmerkęs. Kadangi sovietų tikrovėje netenka laukti jokio humaniškumo, tai ši praktika buvo tiek įsigalėjus, kad atrodė visai paprastu reiškiniu.

Pasaulis plačiai dabar informuotas apie sovietuose vykdomus sušaudymus, trėmimus atskirų asmenų į Sibirą. Kaip ten bebūtų, ar, kankinamas žmogus kaltas, ar ne, bet vis tik jam prieš bausmės įvykdymą tokiais atvejais paskelbia nors ir už akių padarytą sprendimą, jam nurodomi kokie nors įstatymų paragrafai, kuriais pasirėmus jis yra nubaustas. Bet gi bolševikų valdžioje esančios tautos, kaip Krymo totoriai, arba Kaukazo tautos buvo išgabentos vienu metu į Sibirą. Ten jau niekas nebeaiškino kuo tie žmonės kalti, už ką jie taip žvėriškai baudžiami. Buvo tauta, ilgus šimtmečius gyveno, sukūrė savo krašto materialinę ir dvasinę kultūrą ir vieną dieną ji išnyko. Išnyko tik todėl, kad diktatorius nusprendė, jog toji tauta nėra pakankamai jam ištikima.

Taip jau atsitiko su daugelio bolševikų valdžioje atsidūrusių tautų. Lygiai tas pats dabar vyksta mūsų tėvynėje. Jei lietuviai likę tėvynėje nebuvo išgabenti vienu metu, tai per eilę metų ten vyksta tas pats. Kad taip tikrai yra parodo pačių rusų okupantų leidžiama spauda: ji pilna svetimų Lietuvai pavardžių ir apdovanotų ordinais sąrašuos ir valdžios pareigūnų, pradedant ministeriais ir baigiant kolchozo pirmininkais sąrašuos. Lietuvių ten jau pritrūko.

Paskelbtoji sutartis jei ir nesustabdys šiandien to žvėriško tautų naikinimo, tai bent moraliai paveiks į pasaulio sąžinę ir gal būt privers bent dalinai sulaikyti negirdėtą pasaulio istorijoje nusižengimą žmoniškumui.

ANGLIJOS NUSISTATYMAS DĖL KINIJOS

Anglijos nusistatymas dėl komunistinės Kinijos JAV padarė labai keistą įspūdį. Šiomis aplinkybėmis čia nenorima suprasti kokia prasmė derėtis su Kinijos komunistais. Ypatingai pašiepiama spaudoje anglų laikysena, lyg susidarė įspūdis, jog Maskvai tom paprastom priemonėm pavyko įnešti sąmyšį demokratinių valstybių tarpan.

Kaip praneša informuoti šaltiniai, Anglijos vyriausybei čuota suprasti, kad jos atsisakymas palaikyti Amerikos rezoliuciją — paskelbti komunistinę Kiniją agresorium,—gali net katastrofiškai paveikti Amerikos viešąją nuomonę. Washingtone manoma, kad Anglijai atsisakius nuo glaudaus bendradarbiavimo su JAV čia gali išaugti iziliacionistų įtakos. O ta aplinkybė dabartinę prezidento Trumano politiką neigiamai paveiktų.

Anglija, kaip aiškėja iš padarytų pareiškimų dabar gerai supranta padėties keblumą ir deda pastangas arabų valstybes sulaikyti nuo Maskvos įpirštos vadinamos "neitralumo" pozicijos.

Šios aplinkybės ir trukdo diplomatiniu keliu paveikti į Korėjos įvykius.

Vokiečiai veikia prieš komunistus

Vienas vakarų korespondentas, dviejų pogrindžio vadų draugystej, aplankė Leipcigą, vieną iš didžiųjų Rytų Vokietijos centrų, kur prieškomunistinė veikla yra pasiekusi didelių laimėjimų.

Jis atsidūrė didesnėj draugystėj, kurios vienas dalyvių, buvo liaudies milicijos karininkas. Laisvu nuo tarnybos metu jis moko pogrindžio dalinį karinių ir taktinių veiksmų. Pats seniausias draugystės narys buvo "liaudies fabriko" direktorius, partijai patikimas žmogus, — bent kuriam laikui.

Čia pogrindžio vadai išdėstė savo planą, kaip netrukus suorganizuoti slaptą aktyvią antikomnistų armiją, nemažesnę kaip pusę milijono žmonių, įskaitant ir moteris. Armija galės suvaidinti labai svarbų vadmenį prasidėjus karo veiksmams tarp Rusijos ir Vakarų, bet ji ir šiuo, šaltojo karo metu, nenori sėdėti rankas sudėjusi.

GINKLŲ ATSARGA

Besiruošiant lemtingai dienai, pogrindžio armija yra sudariusi didokas ginklų atsargas. Ginklai slepiami požemy nedideliais kiekiais, kad susekus slėpimo vietą susidarytų nedideli nuostoliai.

Vienas pogrindžio kovotojų papasakojo, kaip jam su draugu, gabenant sunkvežimiu ginklus, pastojo kelią valdžios sekliai. Jis su draugu šoko iš važiuojančio automobilio, o automobilis įvažiavo į milicininkų būrį. Per sąmyšį jie galėjo dingti į pakely buvusius krūmokšnius.

Slaptųjų kovotojų bustinė yra žinoma tiktai šešiems vadams. Ji yra įrengta visiškai neįtartiname name, apgyventame komunistinės valdžios tarnautojų.

FRITZ HENSEL — "LIAUDIES PRIEŠAS" Nr. 1

Kai viena antikomunistinių kovotojų dalis gali dirbti savo darbą užsimaskavus valdiškomis pareigomis, kiti yra seniai policijos išaiškinti, kaip mirtini komunizmo priešai, ir yra priversti gyventi pasislėpę.

Pats didžiausias vadinamas liaudies priešas, anot valdžios skelbimų, yra Fritz Hensel. Už jo galvą komunistai yra paskyrę 25,000 markių. Jis yra vienos sabotažininkų organizacijos narys, pasireiškęs savo veikimu jau prieš trejetą metų ir savo drąsiais žygiais įgijęs legendarinį vardą. Policija suėmė ir išsiuntė į koncentracijos lagerį jo žmoną ir sūnų. Hensel, iš profesijos siuvėjas, atsakė komunistams dar stipresniais sabotažo veiksmais. Pirmiausia jis išsprogdino valdišką malūną, o kai jo šeima liko ir toliau kalinama, Hensel sunaikino plieno fabriką.

RYŠIAI SU LENKŲ PARTIZANAIS

Hensel nesiliovė sprogdinęs fabrikus, bet kartakartėmis buvo susekama organizacija ir turėjo didelių nuostolių. Iš jo būrio 65 vyrai buvo nušauti, kiti perbėgo per Neises liniją, į vadinamą lenkų teritoriją. Ten vokiečių ir lenkų slaptieji kovotojai remia vieni kitus, kiek galėdami. Lenkai, turėję didesnį patyrimą sabotažo ir pogrindinėj veikloj, padėjo vokiečiams savo patyrimais, "paskolindami" nemaža šios rūšies specialistų.

Galima įsivaizduoti policijos nustebimą, kad patekusiame į jų rankas kovotojų grupės sąraše, rado net vienos srities komunistų partijos sekretoriaus pavardę. Žiauriomis torturomis buvo mėginta priversti išduoti savo draugus, bet be pasisekimo. Buvo išaiškintas MVD tardytojas ir netrukus pogrindžio vyrų nušautas.

Tokių įvykių akivaizdoj rusai turi pagrindo nepasitikėti ne tik užimtų sričių gyventojais, bet ir pačiais komunistų partijos ir policijos pareigūnais, kurie, labai dažnai yra tik prisidengę antikomunistiniai kovotojai.

Nemalonios atrūgos

Praėjusių metų paskutinėmis spalių mėn. dienomis Varšuvos karo teismas teisė ir, žinoma, nuteisė kelis vadinamosios "Armijos Krajovos" (lenkų rezistencinės karo organizacijos) "Vilniaus apygardos mobilizacinio centro" vadus. Apie tai praneša londoniškis "Dzienik Polski," sekdamas buvusio Vilniaus radio stoties techniko žmonos Vandos Odolskienės pranešimais per Varšuvos radiją.

Keturi kaltinamieji— Henryk Borowski, Lucjan Minkiewicz, Antoni Olechnowicz ir Zygmunt Szendzielarz teismo pasmerkti miriop, o dvi moterys — Lidija Lwow ir Wanda Minkiewicz — kalėjiman iki gyvos galvos. Kaltinamųjų ir liudininkų parodymai yra ir mums reikšmingi, kiek jie liečia lenkų darbus Vilniaus krašte vokiečių okupacijos metu.

PAGARSĖJĘS "WILK"

Tada buvęs vokiečių Gestapo viršininkas Vilniuje J. Christiansen, nuo 1945 m. laikomas bolševikiniame kalėjime, raštu parodė teismui, jog 1944 m. vasario mėn. du kartu buvęs susėjęs su Arm. Kraj. Vilniaus apygardos komendantu Wilk-Krzyžanowskiu ir jiedu susitarę bendrai veikti prieš Raudonosios armijos partizaninius būrius Lydos ir Molodečnos srityje. Šiuose pasitarimuose dalyvavęs anglų karininkas "Robert," tam tyčia lėktuvu atsiųstas iš Londono, kuris, o taip pat A. K-vos atstovas "Zapora," po pasitarimų, bendroje su Chr. vakarienėje kėlę tostą už Hitlerio armijos laimėjimą...

A. K. Vilniaus apyg. mobilizacinio centro viršininkas, kaltinamasis Ant. Olechnowicz, Vilniuje vadinęsis Podhoreckio slapyvardžiu, prisipažino 1944 m. birželio mėn. kalbėjęs pats, drauge ir A. K. Vilniaus krašto vienos brigados vadas "Szczerbiec," su Wehrmachto atstovais, kuriems jie pareiškę pradedą griežtus žygius prieš sovietų partizanus. Zygm. Szendzielarz sakosi, "Lupaszkos" vardu nuo pusės 1943 m. buvęs A. K. Vilniaus apyg. 5 brigados vadu ir prisipažino veikęs prieš sovietinius gen. Markovo ir kap. Monachino partizanus. Raudonajai armijai Vilnių paėmus, prasiveržęs su savaisiais Baltogėš sritin, o iš ten lenkų Pamarėn, kur gavęs Olechnovičiui paklusti.

LENKŲ PATRIOTŲ VARDU — VEIKĖ KOMUNISTAI

Luc. Minkiewicz prisipažino nuo 1942 m. Vilniuje priklausęs A. K. ir buvęs grupės "Cecylia" vado (teisėjo Glębowskio) pavaduotojas. Iš Olechnovičiaus gaudavęs lėšų A. K. Vilniaus apyg. kareiviams apmokėti. 1944 m. Vilniuje įsisteigęs komunistinis Związek Patriotow Polskich, kurių du nariu A. K. vyrų buvę suimti ir įduoti vokiečiams, o šie juos nužudę. Jis taip pat kalbėjęs su majoru Christiansenu A. K. žygiams prieš sovietinius partizanus suderinti su vokiečiais.

Liudininkė Marija Borisevičienė kaltina H. Borovskį įdavus jos vyrą ir kitus Vilniaus lenkų komunistinės organizacijos "Związek Patriotow Polskich" veikėjus į vokiečių rankas. Atvestasis iš kalėjimo Zdzislaw Rzepecki, žinomo lenkų "Lwow i Wilno" redaktoriaus Stanislovo Cat-Mackevičiaus žentas, kaltina tą pati Borowskį, jog ji įtraukęs dirbti su vokiečių Gestapo.

Kiti liudininkai, dažniausiai patys kalinami, patvirtino svarbiausius kaltinimus.

LENKAI PARTIZANAI IR VOKIEČIAI

Šis teismas nebūtų buvęs per radiją iš Varšuvos transliuojamas, tad aiškiai pučiamas, jei ne gera proga dėl "Roberto" kaltinti anglus 1944 m. su hitlerininkais prieš rusus bendradarbiavus. Tad "Dzienik Polski" laiko šitokį teigimą esant neteisingą ir enkavedistiškai iš Christianseno ir kaltinamųjų išspaustą, o taip pat ir Vilniaus lenkų bendradarbiavimą su vokiečiais dabartinių Lenkijos valdovų pramanytą. Deja, kad ir žinome žvėriškus enkavedistų tardymus, kurie iš nekalčiausių žmonių išplėšia nebūtus "prisipažinimus," šį kartą ne viskas čia netiesa, dūmai ne be ugnies.

AR BUVO "ANGLAS," SU VILNIAUS PARTIZANAIS

"Roberts," žinoma, ne anglas, tik lenkų karininkas iš Londono atskridęs — egzilinės lenkų vyriausybės pasiųstas, apie ką mes, Vilniaus lietuviai, dar 1944 m. iš plepesnių vokiečių ir lenkų esame patyrę. Ar jis bus "anglą" suvaidinęs ir vokiečius suklaidinęs, ar tik dabar — Varšuvos teismui — Christiansenas bus jį anglu pavertęs — nežinau. Dėl "tosto" taip pat nieko tikro pasakyti negalima, nebent tai, jog jis buvo visai galimas ne tik prieteliškai susitarus ir stipriau užgeriant, bet dar maskoliškiems Katynės žiaurumams lenkus smarkiau sukrėtus ir ėmus lenkams abejoti, katras šių dviejų velnių — hitlerinis vokietis ar tarybinis maskolius — bus jiems piktesnis. Gi Vilniaus lenkų politikai vokiečių okupantų atžvilgiu savotiškai laikėsi, sakydamiesi jiems, skiriąsi nuo Varšuvos lenkų: kai šie neapkenčia vokiečių ir su jais kovoja, Vilniaus ir iš viso Lietuvos lenkai pritarią vokiečių kovai su maskoliais. Ypačiai nuo 1943 m. lietuviams smarkiau ėmus priešintis vis labiau ryškėjantiems prieš lietuviškiems ritlerininkų planams, o lenkams ne tiek vokiečius, kiek lietuvius pulti (policininkų ir kitų administracinių pareigūnų žudymas), vokiečių politika Lietuvoje aiškiai darėsi lenkams palankesnė.

PRIEŠ LIETUVIUS LENKAI IR VOKIEČIAI

Kaip tik 1944 m. žiemą ir pavasarį, kuriais taip susidomėjo Varšuvos teismas, už lietuvių nugaros su lenkų vadais uostosi Vilniaus krašto vokiečių administracijos pareigūnai (Komisarai Hingst, abudu Wulfu ir kiti), geštapininkai ir net karininkai, kuriems lenkai dūmė akis žadama pagalba prieš bolševikinius partizanus, tik kad lietuviai būtų nušalinti nuo Vilniaus krašto administravimo ir šis būtų buvęs pavestas lenkams. Vilniuje pasirodė žinomas lenkų vokietininkas prof. Vladislovas Studnickis ir tarėsi su vokiečiais šiuo reikalu, o baisogališkis Komaras įgavo tokios priešlietuviškos įtakos vokiečiams, jog mūsų kareivėliams teko ji net likviduoti, dėl ko vienas mūsų karininkas vokiečių karo teismo buvo net nuteistas miriop ir vos nebuvo sušaudytas. Taigi Christianseno parodymas tik patiksliną mūsų turėtas žinias.

Vokiečiai laikėsi duotų lenkams pažadų. Žinoma, ne tiek iš padorumo (?) ar garbinugmo (!), kiek iš reikalo. Lenkų partizanai (A. K.) ne vien pirkdavo iš pakrinkančių vokiečių dalinių ir paskirų karių ginklus ir amuniciją, bet ir tiesiog gaudavo iš Vilniaus karinės valdžios.

KARO MEDŽIAGĄ VOKIEČIAI TEIKĖ LENKAMS

Kartą geštapas pristatė jiems du sunkvežimiu karo medžiagos, kuriuos atžymėjo mūsų saugumo vyrai, o kiek pro mūsiškius prašoko "neališkios paskirties karinių dalykų, kurie pasiekė lenkų būrius. Lenkams puolant lietuvių pareigūnus ir iš viso jų būriams vis smarkiau siaučiant Vilniaus krašte, vis siauresniu ratu supant patį Vilnių, vokiečių administracija nuostabiai abejingai laikėsi, ramindama gyventojus greit "banditus" sudorosianti, bet savo žodžių nepaversdavo bent kiek aiškesniais žygiais. Kai — pagaliau — Vilniuje pasirodė lietuviška gen. Plechavičiaus rinktinė, ir (lenkų ir maskolių) "partizaniniai" daliniai gavo pasitraukti nuo miesto, į kurio priemiesčius jie jau buvo besiveržią, o paskiau kai rinktinė ištraukė į kraštą nuo "partizanų" vaduoti, primesti rinktinės daliniams vokiečių ryšių karininkai ne tik juos klaidino melagingomis informacijomis, nesveikais nurodymais ir patarimais, bet ir įspėdavo kariniius lenkų būrius apie rengiamus ar vykdomus lietuvių žygius taip, jog didesnės lietuvių pajėgos neberasdavo suskubusio pasprukti priešo, o mažesnieji lietuvių būriai patekdavo į

(Nukelta į 7 psl.)

JAU 1941 METAIS SOVIETAI REIKALAVO BALTIJOS VALSTYBIŲ

Šiuo metu Winstono Churcrillio atsiminimai iš Antrojo Pasaulinio Karo meto spausdinami visoje eilėje kitų laikraščių. Pirmieji šių atsiminimų tomai pasirodė jau anksčiau. Pastarajame tome W. Churchillis vazduoja Didžiąją Sąjungą, t. y. amerikiečių ir britų bendradarbiavimo metą su sovietais, kai šie buvo traiškomi vokiečių puolimu. Šioje savo dalyje W. Churchillis, atrodo, jau pasieks buvusiojo karo pabaigą. Pastarosios dalies užrašų skyriuje Britanijos karo meto ministeris pirmininkas prabėgomis užsimena Baltijos valstybes. Tatai įvyksta nesaugios kelionės į Jungtines Amerikos Valstybes metu. W. Churchilliui buvo reikalas susitikti su JAV vadovaujančiais asmenimis ir aptarti eilę klausimų. Norėjo skristi lėktuvu, bet oras nebuvo palankus. Tuomet svarstė plaukimo klausimą. Taip pat buvo susidurta su sunkumais. "Prince of Wales" jau nebuvo, — rašo Churchillis,— "King George V" saugojo "Tirpitz". Laivas tebuvo "Duke of York," tik ką gimęs laivas. Churchillis su savo palydovais juo ir pasinaudojo. Tuo pačiu šis laivas padarė pirmąją bandomąją kelionę.

Atlante tuo metu, t. y. 1941 metų gruodžio mėnesį, buvo gausu vokiečių povandeninių laivų "Duke of York", lydimas laivo naikintojo, esant blogam ir vis daugiau blogėjančiam orui, Atlantu daro didžiulius vinigius, kad išvengtų susidūrimo su vokiečių povandeniniais laivais, kurie kaip tik prieš savaitę buvo prisibrovę prie Britanijos pakraščių ir sunaikinę "Prince of Wales" ir "Repulse". Dėl pakilusių audrų naujasis laivas Atlantu vilkosi vargais negalais, kaip koks šliužas.

"Antroji kelionės naktis buvo juoda, kaip nesėkmė, —savo atsiminimuose rašo W. Churchillis.—Visos mūsų problemos lydėjo mumis. Mano mintys nusigręžė į mūsų užsienio reikalų ministeri, kuris taip pat buvo jūros kely, tik priešinga linkme."

Tuo metu britų užsienio reikalų ministeris vyko Maskvon susitikti su Stalinu ir išsiaiškinti, ar Sovietai negalėtų Japonijai paskelbti karą ir tuo būdu anglams ir ypač amerikiečiams lengvinti sunkią būklę Tolimuose Rytuose. Šio pasikalbėjimo su Britanijos užsienio reikalų ministeriu Edenu metu Stalinas davė suprasti, kad tuo tarpu sovietų pajėgos iš Tol. Rytų mestos į frontą prieš vokiečius ir, kol ten nebus sutelktos didesnės jėgos, neįmanu Japonijai skelbti karą.

Tai pasakęs Stalinas, vietoje daugiau įsigilinęs į britams ir amerikiečiams rūpimą klausimą, pradeda reikšti savo pageidavimus. Churchillis vos pasiekęs Amerikos krantus, gauna iš Maskvos telegrafu perduodamas Edeno informacijas. Sovietų reikalavimų viršūnėje stovėjo: —

Prieš pat karą Rusijos užimtas Baltijos valstybes galutinai įjungti Sovietų Sąjungon.

W. Churchillis, tai patyręs, 1941 metų gruodžio 20 dieną telegrafuoja lordui—anspaudo saugotojui, pranešdamas, kad Stalino reikalavimai Suomijos, Baltijos valstybių ir Rumunijos atžvilgiu tiesioginiai prieštarauja pirmesniems Atlanto Chartos paragrafams, su kuriais sutikęs ir Stalinas.

Toliau Churchillis savo telegramoje pažymi, jog negali būti klausimo be pasitarimo su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis sutikti su sovietų reikalavimais. Svarbiausia tai, kad, Churchillio nuomone, vykstant karui per anksti kal bėti sienų klausimu. Tatai turės būti padaryta taikos konferencijoje, kuri įvyks karą laimėjus.

Kai Edenas šias Churchillio mintis perdavė Stalinui, tasai, atsisveikinęs draugingoje atmosferoje,—W. Churchillis pažymi savo atsiminimuose.

Stalinas tada draugingai atsisveikindamas su Britanijos užsienio reikalų ministeriu turėjo pagrindo šypsotis: — jam nebuvo kategoriškai atsakyta, jog sovietai negaus Baltijos valstybių. Tebuvo patarta palaukti taikos konferencijos. Nereikėjo Stalinui ir jos laukti — pakako lukterėti Teherano konferencijos...

JEIGU RUSAI ĮŽENGTŲ Į ROMĄ

Kas atsitiktų, Raudonajai armijai siūbtelėjus į Vakarus ir atsirėmus į Apeninų pusiasalį? — klausia italų laikraščiai su neslepiamu atvirumu.

Kaip Sovietai traktuos italus, dar galima bandyti spėti iš kitų tautų patyrimo. Bet kaip jie laikysis Vatikano atžvilgiu? 1943 m. kai vokiečių daliniai po Badoglio kapitulacijos įžygiavo į Amžinąjį Miestą, — ne vienas iš načių vadų išreiškė norą išvysti popiežių kacete. Tačiau oficialusis Hitlerio vyriausybės nusistatymas buvo korektiškas. Italai neturi abejonių, jog "didvyriškai įžygiavusi" Raud. armija tokio korektiškumo neparodys, ir su baime ir smalsumu jie prisimena seną pranašystę apie kazokų arklius, girdomus iš šventa vandens indų šv. Petro Bazilikoj. Ne, šito italai neprileis, jie tikisi, kad pats Stalinas to neprileis... Nejaugi italų komunistų partija dar ko gero įsipelį Sikstino koplyčioj... rengtų savo raudonąjį kam-

Rimtesni laikraščiai nujaučia, kad tuo atveju, jeigu rusai įžygiuotų į Romą, visai netektų laukti naujos Baltramėjaus nakties, kaip ją pranašavo italų antiklerikalai pradedant Garibaldi ir baigiant Marinetti. Tai būtų daugiau ar mažiau taikingos pastangos įjungti Katalikų Bažnyčią į Ortodoksinę Rusų Bažnyčią. Jeigu šiandieniniai italų komunistai ta problema ir nesiinteresuoja, tai Stalinui ji yra tautinis rusų tikslas. O jis jau ne kartą parodė, kad rusų didybė jam labiau rūpi, negu marksistinė doktrina.

Koks gi yra paties popiežiaus nusistatymas? Nežiūrint daugelio Kardinolų Kolegijos narių sugestijų, — pasitraukti eventualiam pavojui artėjant, — šv. Tėvo nusistatymas lieka aiškus ir nepakeičiamas: Aš pasilieku. Visi įrodinėjimai, kad laisvame pasauly būdamas, jis galės geriau organizuoti dvasinę kovą prieš bolševizmą, visi gąsdinimai, kad jis gali likti faktiškas rusų belaisvis, — jo negali paveikti. Jeigu jis gyvendamas yra šv. Petro įpėdinis, kodėl jo mirtis turi būti kitokia, negu šv. Petro mirtis?... Jam atrodo, jeigu Pontifex Maximus tokiu momentu pasitrauktų iš Romos, jis padarytu neatšaukiamą klaidą. Ir italai yra tikri, kad šitoji klaida nebus padaryta. Bent kol Eugenio Pacelli nešioja tijarą.

REMKIME VISUS KULTŪRININKUS

PR. LAPIENĖ

RAŠYTOJŲ FONDAS

Sakoma — ištarto žodžio nesugausi, parašytojo jokiu būdu neužsiginsi. Reiškia labai reikia būti atsargiam ką plepant. O ir taip darydami neišvengiam nesusipratimų.

Mano gauti keli laiškai rodo, kad skaitytojai savotiškai suprato ir mano straipsnelį Vienybės 1 numeryje. Keista. Ten aš tik bandžiau užstoti tą kaltinamąją Amerikos visuomenę, kuri neparodanti paramos lietuvių rašytojams. Užkabinau dar ir buv. rašytojų dr-jos valdybą, kuri nieko nepadarė, kad sueiti į artimesnę pažinti su minimąja visuomene. Ir visa. Vienu žodeliu aš neužsiminiau apie rašytojams fondo nereikalingumą. Priešingai, aš visada galvoju, kad toks fondas būtinas. Ir toks fondas privalo būti stiprus, pajėgus duoti paramą visiems kultūrininkams.

MŪSŲ KULTŪRININKAI

Paskutiniais keleriais metais žodis kultūrininkas ypač dažnai linksniuojamas. Bet vis, atrodo, turima galvoje iš Lietuvos pabėgusį intelegentą. Atrodo, kad ir daugelis apie fondus kalbėdami turi mintyje tremtinius.

O, reikėtų rūpintis vienodai ir senais Amerikos lietuviais, kurie nuoširdžiai yra dirbę ir dirba mūsų tautos labui. Pagaliau, ne didelė ir mums, vadinamai visuomenei, garbė, kuomet mūsų kultūrininkai sulaukę senatvės ar ligoje dažnai patenka į kitataučių prieglaudas karšaties laukti. Šita tema aš esu kalbėjusi jau prieš antrąjį pasaulinį karą, kuomet mūsų kultūrininkų eilė buvo apdovanoti Vytauto ir Gedimino ordinais. Aš tada jau sakiau, kad tie papuošalai tik moralei pakelti, o žmonės juos gavę reikalingi ir materialio užtikrinimo.

Iš tikro, neskirstykime kultūrininkų į dvi rūši, nes be vienų, nežinia koks likimas būtų sulaukęs ir antrųjų. Lemiamai tėvynės kovai ir mūsų kultūros kėlimui reikalinga abiejų glaudus junginys.

Tik taip golvodami ir panašiai dirbdami, mes greičiau prieisime prie bendro sutarimo visais klausimais.

TREMTINIŲ BENDRUOMENĖ

Gražiausia, ką aš vėliausiai skaičiau mūsų spaudoje, buvo žinia apie Chicagoj tremtinių bendruomenės suorganizavimą. Patinka man ir kiekvieno asmens nuo 18 m. apsidėjimas po 50 c. kas mėn. tautinio solidarumo įnašais. Tai vis įgyvendintina. Tik viena man nepatinka: kodėl, būtent, į tokį suvažiavimą nebuvo kviesti visi lietuviai, neskirstant į anksčiau ar vėliau atvažiavusius? Jei tremtiniai nelengvai kartais pritampa prie Amerikos senų veikėjų, tai gal amerikiečiai lengviau pritaps prie naujakurių veiklos. O žmogus, kuris nuoširdžiai sielojasi savo tautos būviu, ėis ten, kur matys apčiuopemesnius jo darbų vaisius.

NAŠLĖS SKATIKAS

Ben. Babrauskas, garsindamas Chicagoj rašytojų klubo gautas aukas, pamini kaipo didžiausią auką, gautą iš žmogaus, gyvenančio prieglaudoj. Tuo tikėjosi gal kiekvieną teigiamai paveikti. Gal bus įdomu B. B. pamatyti, kaip kai kurie gana žymūs Amerikos lietuvių darbuotojai tokią žinią sutiko. Štai tik ką gauto laiško ištrauka:

— Siunčiu Jums iš Draugo iškarpą. Kai aš skaičiau, mano akyse pasirodė ašaros. Ben. Babrauskas sako jie gavę ir priėmę auką iš vargšo žmogaus esančio Orland Park prieglaudoj. Tai vis tiek, kaip atimti kūdikiui saldainį arba apvogti aklą, nelaimingą žmogų. Aš seniai kolektuoju tai prieglaudai pinigus, nes labai gaila nelaimingųjų, kurie nebegali savimi pasirūpinti, o štai, šitie DP atima nuo jų paskutinį centą. Tai negali manęs neliesti"...

Daug, dar labai daug karčių žodžių ten pasakyta, bet pakaks ir šių, kad galėtume suprasti paleisto žodžio reikšmę. O juoktis iš šio asmens negalima, nes tai žmogus, kuris ilgus metus yra lietuviams žinomas ir daug yra dirbęs kitataučių tarpe, garsindamas lietuvių vardą.

Į kitus laiškus — vėliau. Newyorkiečiams gal galėsiu atsakyti gyvu žodžiu, susitikus juos vasario 4 d. Webster Hall, po Vienybės puikaus koncerto.

Iki pasimatymo!

Trumpai

— Dailininkas Zeromskis praeitas metais Madride (Ispanijoje) buvo suruošęs savo kūrinių parodą. Mūsų dailininko darbais ypatingai susidomėjo Kolumbijos pasiuntinys Ispanijai. Dabar, jo remiamas, dailininkas Žeromskis pakviestas į Kolumbijos universitetą dėstyti dekoratyvinį meną.

—Sao Paulio lietuvių įsteigtas "Menininkų Klubas" Municipalio teatro patalpose rengia meno parodą. Meno parodos atidarymas taikomas Vasario 16 dienai. Numatomi ir lietuvių solistų pasirodymai.

Rio de Janeiro išėjo iš spaudos Petro Babicko knyga "Brazilija" — vaizdai, žmonės, nuotykiai. Leidinyje telpa paties autoriaus 50 foto nuotraukų.

Pianistas Alekas Mrozinskas akompanuos dainininkams Vienybės koncerte, šį sekmadienį.

Florence Korsakaitė, kuri dainuos Vienybės konverte.

STEBĖJIMAI IR MINTYS

Dokumentai, kad ir tos pačios dokumentinės filmos žiauriai išduoda tikrovę. Jau čia sunku ką nors nuslėpti.

Labai dažnai tie žmonės, kurie taip iškilmingai viešumoje pozuodami atrodo, nufotografuoti tuo metu, kai jie nepasiruošę viešai pozai, dažnai juokingi. Ir labai juokingi.

New Yorke rodomos filmos iš Hitlerio gyvenimo. Dauguma paveikslų "privataus" pobūdžio. Jie daryti Hitlerio vadinamoje "pilyje" tik savo malonumui, ne viešam rodymui. Pasitaiko ir tokių nuotraukų iš karo lauko, kurios pateko į objektyvą atsitiktinai.

Bežiūrint šią filmą susidaro įspudis: kaip 70 milijonų centrinės Europos tauta galėjo pasiduoti vesti ir valdyti tokiam menkaverčiam žmogui, tiesiog puspročiui, Hitleriui. Tik įsivaizduokit, Hitleris iš džiaugsmo, kad gali peržengti Prancūzijos sieną.. tekšnoja sau per pilvą ir nebežinodamas kas daryti kraipo užpakalį. O jo gyvuliški šauksmai, ir jo klouniški strykčiojimai. Kokio reikėjo apjakimo, kokio sumenkėjimo, kad tie visi milijonai nematė ko vertas tas Hitleris.

Rodoma ir "mergina" — Ieva Braun. Ji nardo ežere, šokinėja, pozuoja tik maudymosi kostiume. Žaisdama su jaunais vyrukais, kurie ją mėto į vandenį, elgiasi, kaip gatvės mergšė. Ir tokių vulgarių scenų žiūrėdavo neva aukštos kultūros žmonės. Iš tos pačios filmos galite spręsti, kad tomis scenomis jie visi žavėjosi. Jie buvo pilni tiesiog maldingo pataikavimo...

Na, gerai Hitleris krito nuo savo sosto, Su panieka nuo jo nusigrįštame. Bet čia pat atsiminkime, kad dar yra ir kitų, taip pat aukštinamų, asmenų, kuriais šiandien milijonai žavisi. Gal būt likimas leis kada nors mums pamatyti ir šių "didžiųjų" gyvenimą iš antrosios pusės. Ir kokių šlykštynių dar teks mums prisižiūrėti...

***

Amerikos lietuviai gali didžiuotis, kad jiems pavyko išleisti savo laiku daug žymių knygų. Jie ne tik savo reikalams tas knygas leido, bet ir savo tėvynę jomis maitino. Šis įnašas į mūsų raštiją yra neišdildomas.

Bet buvo atėję laikai, kai knygų leidimas šiame krašte pasidarė bendra nuomone jau nebeįmanomas. Ir paskutiniai prieš karą metai buvo labai "kūdi" lietuviškų knygų atžvilgiu.

O štai dabar su naujais ateiviais vėl pradėjo rodytis naujos knygos. Tiesa, jos tuo tarpu plonytės, daugiausia poezijos rinkiniai, kuriuos greičiausia, patys autoriai išleidžia. Jaunų poetų troškimas pasireikšti skatina naujų knygų pasirodymą. Reikia turėti vilties, kad pamažu įsisiūbuos naujų knygų leidimas, atsiras leidėjų, o svarbiausia, kad jau turime nemaža tiesiog alkanų skaitytojų.

Petr. Tarvydas

Nepriklausomoje Lietuvoje

RAŠO PULK. A. USPENSKIS

(Tęsinys)

Atėjusiam su pranešimu karo valdininkui Stebuliui, jis įsakė sutvarkyti mano atostogas ir įrašyti į mano tarnybinį lapą išbuvimą lenkų arešte, kaipo įkaito, iki pabėgimo per demarkacijos liniją.

Ir štai aš paskirtas 2-jo atsargos batalijono instruktorium A. Panemunėje. Atostogoms pasibaigus, tuojau nuvykau paskyrimo vieton.

Batalijono vadas, mielas visada linksmas pulk. leit. K. Šalkauskas mane labai meiliai priėmė. Mano darbams pavedė savo kabinetą pulko štabe. Darbai mano buvo tokie: paskelbus mobilizaciją, visi mobilizuotieji Lietuvos piliečiai, karininkai, karo valdininkai, gydytojai ir kareiviai, atvykdavo į 1-mą ir 2-rą atsargos batalijonus. (Imasis atsargos batalijonas stovėjo Šančiuose. Jo vadu buvo pulk. leit. B. Stencelis). 2-ras atsargos patalijonas buvo Panemunėje. Čia atvykstantieji buvo suskirstomi į kuopas ir komandas. Kuopose buvo atliekamas karinis apmokymas su buv. kareiviais, sutrumpintu 4-6 savaičių kursu, o su jaunais kareiviais, pilnu 4 mėnesių kursu. Kadangi visa kariuomenė tuo laiku buvo fronte, tai ir sargybas atlikdavo laikinai tie patys I ir II atsargos batalijonai.

Apmokymui senų kareivių (buv. atsarginių), o taipogi jaunų kareivių, jokių rašytų statutų ir instrukcijų tada nebuvo ir man tekdavo atkurti viską iš atminties. Visus statutus ir instrukcijas tada aš dar gerai atsiminiau ir aiškiai užrašydavau. Žinoma, aš rašiau tik statutus ir instrukcijų paragrafus, kuriuos tuojau buvo reikalinga pritaikyti gyvenime. Rašomąją mašinėle perrašyti straipsniai ir užklijuojami ant kortono) statutų drausmės, įgulos tarnybos, šaudymo instrukcijos, lauko, rikiuotės ir pan. 4-rių mėnesių kursui jaunų pestininkų kareivių apmokymui, o taipgi karininkams ir puskarininkams prisiminti, tie statutų paragrafai, kurie lietė tuos viršininkus iki kuopos vado imtinai, buvo išsiuntinėjami į visas kuopas ir komandas. Pasibaigus apmokymui, tos kuopos ir komandos, su jų vadais, buvo išsiunčiamos apskrities komendatūrų žinion. Ten galutinai susiformuodavo į atskiras komendatūras, nuolatines kuopas ir batalijonus. Vėliau tie batalijonai, Panevežio, Marijampolės, Vilniaus, Kauno ir kiti, išaugo į atskirus pulkus ir sudarė Lietuvos garbingą kariuomenę.

Taip, šalutiniais kūrėjais lietuviškų pulkų ir buvo tie pirmieji lizdai I-as ir II-as atsargos batalijonai. Nurodydamas tai, aš tik noriu pabrėžti svarbą pirmųjų karininkų darbų, kurie buvo vykdomi Nemuno pakrantėje, Panemunėje ir Šančiuose, Kauno priemiesčiuose.

2-jo atsargos batalijono karininkų sudėtis A. Panemunėje tuo būdu buvo iš kadro, t. y. nuolatinė ir kintama. Žinoma, darbas, ir nuolatinių ir besikeičiančių buvo vienodai svarbus. Karininkai gyveno karininkų fligeliuose, o dirbo didelėse mūrinėse kareivinėse, gražiam pušyne, ant Nemuno kranto.

Spalio pabaigoj atvažiavo pas mane žmona su dukra. Kai lenkai sužinojo apie mano pabėgimą, tai jų žandarai pradėjo sekti mano žmoną. Du kart į savaitę jie patikrindavo, ar tebėra mano žmona ir pagaliau vieną naktį padarė kratą, išvertė visus daiktus, baldus ir net atplėšė grindis. Ko jie ieškojo, liko paslaptimi.

Žmona, bijodama represijų, kitą naktį, su septynerių metų dukrele, atsargiai persikėlė per Nemuną laiveliu į Lietuvos pusę. Vieną dieną pralaukę pas pažįstamus lietuvius, kol jai laiveliu atgabeno daiktus ir, pagaliau, tų pačių lietuvių arkliais, atvažiavo į Kauną.

Neapsakomas buvo mano džiaugsmas, kai mes pagaliau susitikome Panemunėje.

XIV

Gudų visuomenės darbuotojų paleidimas iš lenkų kalėjimų Vokiškoji Bermonto avantiura. Pirmųjų Lietuvos nepriklausomybės metinių šventė vasario 16 d. Rinkimai į seimą. Naujasis respublikos prezidentas. Generolas S. Žukauskas atsisako vyr. kariuomenės vado pareigų. Lietuvos kultūrinio ir ekonominio gyvenimo progresas.

Politiniai tų laikų įvykiai klostėsi šitaip: kaip pasekmė paduoto Lietuvos Tarybos Tautų Sąjungai skundo, pasekmėje apie areštuotus ir išvežtus į Krokuvos kalėjimą Lietuvos Tarybos narius, prof. J. Korcinski, dr. Bielevski, adv. V. Bojevą, paskutinį Gardino komendantą kap. Kaluginą, mokytoją Antonovą ir kitus, visi tie asmenys buvo paleisti ir sugrįžo į Lietuvą. Kaip žiauriai elgėsi su jais lenkai ir kiek jie lenkų nelaisvėje iškentėjo, už savo meilę Lietuvai, daug savo laiku buvo rašoma tuolaikinėje periodinėje spaudoje.

Vokiečiai, pralaimėję karą, 1919 metų gale bandė dar kartą užgrobti Pabaltės kraštus.

Tuo tikslu jie pradėjo rusų karo belaisvių tarpe vesti propagandą, neva už išlaisvinimą Pabaltijos kraštų ir jų sugrąžinimą Rusijai. Visos tos avantiuros vadu jie paskyrė tūlą Bermontą (armeną), kuris vokiečių nelaisvėje buvo pasivadinęs kunigaikščiu Avalovu ir rusų armijos pulkininku, kai tuo tarpu jis buvo jaunesnysis leitenantas, pakeltas karo laiku iš veterinarijos felceriu. Suformavo 2 divizijas iš rusų belaisvių (kuriems nusibodo sėdėti pas vokiečius už grotų ir badauti), ir vieną vokiečių, vadinamąją "geležinę" diviziją, vokiečiai pasiuntė ją bendroje generolo von Golco buv. turkų pašos) vadovybėje per Lietuvą, į Latviją ir Estiją. Divizija buvo puikiai apginkluota. Karininkai rusų ir vokiečių, su kryžiais ant kepurių — 2-ras kryžiaus karas!

(Bus daugiau)

LIETUVOS MINISTERIS PAS POPIEŽIŲ PIJŲ

Popiežiui Pijui XII priimant naujųjų metų proga diplomatinį korpusą, Lietuvos ministeris prie šv. Sosto S. Girdvainis pateikė Jo Šventenybei sveikinimus ir linkėjimus.

Šia proga šv. Tėvas vėl rodė tėviško susidomėjimo Lietuvos reikalais ir suteikė Lietuvai Apaštališkąjį palaiminimą.

Prof. Z. Ivinskis Vatikano archyvuose esąs padaręs 14 tūkstančių dokumentų, liečiančių Lietuvą, foto kopijas.

— Brazilijoje pasirodė naujas lietuviškas laikraštis — Mūsų Lietuva. — Pirmas numeris išėjo sausio 1 dieną.

SLAPTO RYŠININKO NUOTYKIAI

PASTANGOS SUSIŽINOTI IŠ KALĖJIMO VIENUTĖS

Rašo S. VAINORAS

Išvestas į kiemą kartą per savaitę pavaikščioti 15 min. norėdavau ne tik tinkamai išnaudoti tą laiką vaikščiojimui, bet ir tyrinėjimui naujų veidų už grotų.

Paslapčia besižvalgydamas į savo atskirų vienučių kalėjimą, vieną dieną pamačiau pažįstamą veidą. Tai buvo pulk. Grudzinskas, buvęs Maisto ir Lietuvos Loydo (laivų bendrovės) direktorius Klaipėdoj. Kameroj jis turėjo draugą, leit. Ptašinską, man tuomet dar nepažįstamą, nors slapta dirbom toj pačioj Laisvės Kovotojų organizacijoj.

Už kito lango grotų žiūrėjo į mane kiti du lietuviai, pulkininkai Urbonas ir Andriušaitis. Sustoti ir viešai pasikalbėti negalėjau. Bet pataikęs akimirką, kada sargas nukreipdavo nuo manęs savo dėmesį, ir priartėjęs, einant ratu, prie kalėjimo pastato, išgirsdavau kas kart po sakinį, ką Grudzinskas sakė: Juos atvežė čia iš Salaspilio koncentracijos stovyklos. Kitus suimtuosius Lietuvos Rinktinės štabo narius atrodo paleido. Kokiomis sąlygomis aš čia patekęs? Kol pasibaigė pasivaikščiojimo bertainis, spėjau šį tą ir apie save pasakyti.

Viena vakarą, tai buvo rugpiūčio mėn. vidury, pasigirdo iš gretimojo pastato, kur buvo bendros kameros, "Marija, Marija" ir kitokių lietuviškų giesmių aidai. Nugirdau ir paskirus pokalbių garsus, moterų ir vaikų balsus. Nejaugi ir tie mano tautiečiai bus buvę areštuoti už politiką? — pagalvojau tada.

Reikėjo po to laukti vėl apie savaitę laiko, kada gavau progos išeiti pasivaikščioti. Prie langų tuojau pasirodė minėti mūsų kariškiai, draugiškai mojuodami rankomis. Grudzinskas, kiekvieną kartą praeinant man pro mūrą, spėdavo, prižiūrėtojui nepastebint pasakyti: Buvo atvežę į kalėjimą apie 40 lietuvių, su moterimis ir vaikais. Juos pagavo bėgant į Švediją. Jų tarpe buvo dr. Garmus, prof. Salys, Sidaravičius. Moteris, vaikus paleido, vyrus išvežė apkasų darbams. Tekę su jais net pasikalbėti.

Įvykiams besikeičiant kaip filmoj ,netaip jau sunku buvo užmušti laiką, sėdint visiškai izoliuotam. Iš slaptai gaunamo laikraščio susidariau vaizdą, kad apie Rygą ir Kuršą darosi karo žiedas, kad pietinėj Lietuvoj ir Žemaitijoj vokiečiai vis dar atkakliai ginasi. Naktimis kalėjimo koridoriuose sužvangėdavo raktai, pasigirsdavo įsakymai tai vienam, tai kitam kaliniui apsirengti ir apleisti kamerą. Žmogus nebuvai tikras, kad vieną naktį neįvyktų tokia scena prie tavo durų. Bet viltis, "visų kvailių motina," mėgindavo raminti, kad greit ateis šioks ar toks išsivadavimas. Kitokį išsivadavimą, kaip per raudonąją armiją, buvo tada sunku beįsivaizduoti. Bet ar tuo būtų tavo vargai pasibaigę?...

Buvo linksmos nuotaikos diena, kai prižiūrėtojas atidarė kameros duris, pasakydamas, kad galiu eiti į koridorių, kur pamačiau susirinkusius savo likimo draugus latvius. Laisvai ir nevaržomai galėjome kalbėtis ir spėlioti apie savo ateitį.

Deja, tai nebuvo ženklas, kad mus tuojau paleistų, kaip aš buvau bepradedąs galvoti. Mano draugai jau žinojo, kas manoma bent tuo tarpu su mumis daryti. Veš į Salaspilio koncentracijos stovyklą. Latvių ryšininko Epnerio jų tarpe nebuvo. Jis tuo metu sunkiai sirgdamas gulėjo kalėjimo ligoninėj. Antrasis čakstė buvo iš kalėjimo paleistas. Jis mieste per įtakingus vokiečius darė viską, kad išvaduotų savo brolį, o kartu ir visus kitus suimtuosius patriotus. Kągi kita galėjo vokiečiai daryti, tuštindami Rygos kalėjimą, jeigu jie nemano, kad mes esame nusipelnę pačios didžiausios bausmės? Galbūt, mūsų reikalas išsispręs esant Salaspily, — kalbėjome tada susirinkę.

(Bus daugiau)

Moterų Pasaulis

MARIJA ALSEIKAITĖ–GIMBUTIENĖ

Mūsų archeologijos mokslas buvo užuomazgoje, bet, kiek laikas ir jėgos leido, daug padaryta, žinoma, savųjų universitetų auklėtinių, kurių ir pirštais suskaitoma. Jau neminint žymaus mūsų archeologo, prof. dr. J. Puzino ir eilės kitų, visų dėmesį atkreipė jauna, gabi archeologė, Marija Alseikaitė-Gimbutienė, kuri tik ką peršventė savo amžiaus 30 metų sukaktį. Tai dar jauna mokslo jėga, spėjusi pagarsėti ir kitataučiuose.

Marija Alseikaitė - Gimbutienė, žinomų Vilniaus krašto lietuvių veikėjų Alseikų duktė, gimusi Vilniuje 1921 m. sausio 23 d. Pradinę mokyklą ir gimnaziją ėjo Vilniuje, bet tėvui mirus ir motinai gydytojai su vaikais persikėlus į Kauną, teko ir Marijai Kaune, Aušros mergaičių gimnazijoje, tęsti mokslą, kurią baigė 1938 m., turėdama tik 17 m. amž. Tų pat metų rudenį įstojo į Vytauto Didž. universitetą, humanitarinių mokslų fakultetą ir studijavo lituanistiką ir tautotyrą. Studijas tęsia rimtai ir dalyvauja periodikoje: Gimtajame Krašte, Naujojoj Romuvoj, vėliau — Kūryboje, Ateityje ir kituose, rašydama daugaiusia tautotyros ir proistoriniais klausimais. Lietuvai Vilnių atgavus ir jauna mokslininkė 1940 metais persikelia į savo gimtąjį miestą — Vilnių, kur tęsia studijas Vilniaus universitete, bet jau perėjusi į istorijos skyrių, pasirinkdama Lietuvos proistorę.

Universitetą baigė 1942 m. diplomuotos archeologės vardu. Tuo nepasitenkina, rašo dizertaciją, tema "Laidosena Lietuvoje priešistoriniais laikais." 1944 m. veikalą įteikia Vilniaus universitetui daktaro laipsniui gauti, bet karas užklumpa ir netenka ginti. Bolševikams puolant Lietuvą, pasitraukia į užsienį, kurį laiką gilina studijas Vienos ir Innsbruko universitetuose, pasiėmusi proistorę ir tautotyrą. Po nacių kapituliacijos persikelia į Tiubingeną, dar gilina studijas ir savo aukščiau minėtą dizertaciją išverčia į vokiečių kalbą ir Tiubingeno Karl Eberhardt univevrsitete gina ir gauna daktaro laipsnį.

Vokiečių mokslininkai stebisi jauna mokslininke ir jos veikalu taip giliai, moksliniai parašytu ir gausia pasinaudota literatūra, kad randa reikalo tą veikalą išleisti ir vokiečių kalba. Tuomet ji turėjo tik 25 metus.

Iš stambesnių jos darbų paminėtini: Baltai priešistoriniais laikais, Pagoniškos laidojimo apeigos Lietuvoje, Pomirtinio gyvenimo įsivaizdavimas priešistoriniais laikais, ir eilė kitų. Be to, ji jau, kaip minėta, bendradarbiavo spaudoje, atkreipusi ir redaktorių dėmesį savo rimtais straipsniais, aktualijomis, keldama ir kultūrinius klausimus. Tremtyj irgi dalyvavo spaudoje, bet tik rimtais, moksliniais straipsniais. Jos plati studija ėjo rašytojų metraštyje "Tremties Metuose," pavadinta — Mūsų protėvių pažiūros į mirtį ir sielą. Tremtyje dalyvaudavo rašytojų suvažiavimuose ir yra Lietuvių Rašytojų Draugijos narys. Ir Amerikoje, be dalyvavimo kultūrinėse organizacijose, dirba mokslinį darbą, žinoma, atitrūkus nuo įvairaus darbo.

Minint jaunos mokslininkės amžiaus sukaktį, tenka pasidžiaugti ir linkėti sveikatos, kas tremtiniams yra juk brangiausia ir kelti lietuvių vardą ir būti viltingi, kad grįšime į laisvąją Lietuvą, kai jai bus reikalingos mokslinės jėgos. Alseikų šeima visa mokslinga, jau neminint tėvelių, kaip gydytojų, bet ir sukaktininkės brolis dipl. teisininkas žurnalistas Vytautas Alseika, arba jos vyras inž. dr. Jurgis Gimbutas.

A. Jankūnaitė

Dainininkė Joan Francis, kuri dainuos Vienybės Sukaktuviniame koncerte, šį sekmadienį, vasario 4 d.

ANNA ROSENERG, APSAUGOS SEKRETORIAUS ASISTENTĖ

Senatas patvirtino Anna M. Rosemberge paskyrimą Apsaugos Sekretoriaus padėjėją, kuriai pavesta mobilizacijos reikalai, sukėlė daug komentarų. Šis paskyrimas paneigė nepagrįstus šmeižtus prieš šią svetimos kilmės atsižymėjusią visuomenininkę, kurią Apsaugos Sekretorius Marshall išrinko ir Prezidentas Trumanas patvirtino šiai svarbiai vietai.

Ji gimė Budapešte, Vengrijoj, atvyko į šį kraštą 1912 m. būdama 10 m. ir su šeima apsigyveno Bronx, New York. Jos vardas tada buvo Anna M. Lederer. Ji lankė New Yorko miesto mokyklą ir buvo naturalizuota 1919 m. ištekėjo už Julius Rosenberg šio miesto biznieriaus. Nuo 1924 m. ji tarnavo kaipo darbo ir visuomenės reikalų ekspertė. Ji dažnai buvo kviečiama tartis su prez. Rooseveltu ir mayoru La Guardia dėl įvairių darbo problemų.

1934 m. ji buvo tiktai 32 m. amžiaus, kai tarnavo National Recovery Administracijoj (agentūra kuri egzistavo per depresiją). Jos tikslas buvo sušvelninti konkurenciją industrijos, ir greitu laiku ji pasidarė rajono direktorė. Tarp 1936 m. ir 1942 m. ji buvo Social Security Board rajono direktorė. Antro pasaulinio karo metu ji buvo paskirta War Manpower Commission direktore viena iš svarbiausių vietų šioj šaly — New Yorko mieste. Tarp jos žymesnių darbų yra bendradarbiavimas su 20,000 darbininkų Henry J. Kaiser karo produkcijos darbams prie Pacifiko krantų. Stūdija New New Yorko valstybės ūkio darbų trūkumų, ir įvedimo labai reikalingos sistemos Darbo Pirmenybėms industrijos miestui — Buffalo, N. Y.

1944 ir 1946 m. ji buvo asmeninis atstovas, pirma, prezidentui Rooseveltui ir vėliau prezidentui Trumanui Europos Karo Teatre, kur ji raportavo apie grįžusių kareivių problemas. Už šią misiją ji gavo pagyrimą iš gen. Eisenhower ir generolo Omar Bradley. Gen. Eisenhower Aliantų Vyriausias Vėdėjas jai paskyrė Medal of Freedom 1945 m. — pirma tokia dovana civiliui — ir prezidentas Trumanas jai suteikė ordiną, su Medal of Merit, 1947 m. Pastabandymas kai kurių antidemokratiškų, antiamerikoniškų elementų šiame krašte sunaikinti, Anna Rosenberg reputaciją. Bet dabar ji išteisinta ir gali laisvai dirbti savo darbą, kuriame ji turi platų patyrimą.

DRUSKA, KAIP GYDYMO PRIEMONĖ

Privačiame bute ne visados esti reikalingų vaistų, kuriais galima būtų pasinaudoti staigiam reikalui pasitaikius. Tokiais atvejais reikia mokėti išsiversti su turimoms priemonėmis. Pavyzdžiui, jei pradeda veržtis kraujas iš plaučių ir būtina skubi pagalba, galima pasinaudoti paprasta druska. Iš plaučių kraujo bėgimas skiriasi nuo kraujoplūdžio iš vidurių, tuo kad kraujas esti aiškiai raudonas ir putoja.

Tuo atvėju reikia paimti į burną žiupsnį druskos, maždaug pusę arbatinio šaukštelio. Druską reikia laikyti burnoje ir pamažu tirpstančią reikia nuryti. Taip pat jei nuo nusišaldymo skauda gerklę, reikia lengvu druskos skiediniu plauti gerklę. Prie to skiedinio patartina pridėti kiek valgomos sodos.

Kvėpuodami druskos skiedinio garus, galime pašalinti užkimimą ir nuo prasišaldymo atsiradusį kosulį. O pasidarę vonią kojoms iš druskos skiedinio dažnai galime pašalinti nušalimą ir slogą. Jei sukandžioja odą vabzdžiai, patartina nuplauti tas vietaš vandeniu ir pabarstyti jas druska, kuri neitralizuoja vabzdžių nuodus.

Jei ligonis kosėdamas aptaško sveiko žmogaus veidą, gerai esti virintame vandenyje ištirpinti žiupsnį druskos ir juo nuplauti veidą. Tokiais atsitikimais tenka ypatingai saugoti akis ir nosį.

Jei reikia, kad kuo nors užsinuodyjęs žmógus, pradėtų vemti, tenka duoti šilto vandens su druska. Visiems taip pat žinomą, kad maudyklė sūriame vandenyje sustiprina žmogų.

Kai kas praktikuoja rytais, tuojau atsikėlus iš patalo, nusišluostyti rankšluoščiu, sumirkytu sūriame vandenyje. Tokiu būdu ištrynę pečius ir krūtinę, priverčiame kraują smarkiau cirkuliuoti. O tai sustiprina visą organizmą.

Druska visados namie, yra, ji pigi ir ją galima dažnai pasinaudoti, kaip dezinfekijos priemone.

PASAKIŠKA KINIETĖS ISTORIJA

Nesenai iš Singaporo į New Yorką atvyko penkiolikos metų kinietė Petsi Lie. Aerodrome ją pasitiko misijonieriai ir antrojo pasaulinio karo marinai. Viename geresnių viešbučių jai buvo užsakytas kambarys, kuriame ji rado daugybę įvairių dovanų. Mergaitė keletą dienų viešėjo New Yorke, o paskui išvyko į Virginią, kur ji mokysis vienoje žymesnių mokyklų.

Jos istorija tikrai nepaprasta.

Prieš aštuonetą metų, kai vyko didžiausios kovos Ramiajam Vandenyne, Amerikos marinai — jūrų pėstininkai, vienoje nedidelėje salelėje surado vienišą mergytę — kinietę. Niekas nežinojo, iš kur tas vaikelis atsirado šioje saloje. Karo kapelionai, kurie mokėjo įvairius kiniškus dialektus negalėjo su ta mergyte susikalbėti. Mergytės vardas nebuvo žinomas, tad ją vienas kapelionų pavadino "Petsi Lie," kas kiniškai turėtų reikšti "Mažas baltas Žiedelis." Marinai nenorėjo paklydusio vaikučio palikti ir pėmė su savim, o vėliau ją nusiuntė į Naujųjų Hibrydų salas misionierių globon. O vienas Amerikos žurnalistų tuojau aprašė šios mažos kinietės istoriją laikraščiuose.

Likimas taip lėmė, kad viename laikraštyje tą žinią perskaitė kinietė, kuri karo veiksmų eigoje buvo pametusi savo dukrelę. Ji bėgdama nuo japonų persekiojimų plaukė laivu į Australiją. Laivą japonai nuskandino. Dalis keleivių žuvo, kiti buvo išgelbėti. Motina buvo nusprendusi, kad jos dukrelė paskendo.

Bet perskaičius minėtą žinią ji kaž kodėl pamanė, jog rastoji marinų mergaitė yra kaip tik jos duktė. Ji nieko nelaukdama nuvyko į Naujosius Hibrydus pas misionierius. Motinos nujautimas jos neapvylė. Tai buvo jos duktė.

Bet Amerikos marinai neužmiršo savo globotinės. Jie surinko pakankamai pinigų, kad mergaitė galėtų atvažiuoti į Ameriką ir čia galėtų mokytis geroje mokykloje. Mažosios Petsi motina šį kartą savo noru išsiskyrė su savo dukrele, manydama, kad ji čia galės būti laimingesnė, negu savo gimtoje žemėje.

Tokiu būdu maža kinietė pasiekė šios žemės krantus ir pradės naują gyvenimą. Jau dabar ji pareiškė, kad nori visam laikui čia pasilikti.

Šiuo metu mėgstamos tokio stiliaus šukuosenos.

Išraigingas baliaus fualetas

EDDIE'S BAR & GRILL

EDWARDAS PAVILONIS, Sav.
Naujai išdekoruotas restoranas ir salė.
Įvairūs gėrimai, šviežias maistas
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
459 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EV. 4-8698

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA

JUOZAS GINKUS, VEDĖJAS
SESTADIENIAIS, NUO 2 IKI 3 VAL. PP.
IŠ WWRL, 5000 kcl.
495 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-9293

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.
Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV. 7-2043

COOPER RESTAURANT
BAR & GRILL
FRANK MILAS ir JOHN L. RIMSA
Savininkai
101 Cooper Street, Brooklyn, N. Y.
(Evergreen Ave. kampas)

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI
Mes sutvarkome įvairių rūšių bei jurisdikcijų taksus: federalinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valstybėse ir užsienyje.
Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet kuriame Jungtinių Amerikos Valstybių teisme, tvarko knygas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir korporacijoms.
Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeniški vizitai bet kuriose biznio įstaigose čia ir užsienyje.
Prašomą kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu sąžiningą patarnavimą.
STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)
111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EV. 4-3049

STANDARD FEDERAL SAVINGS and Loan Association of Baltimore City
Metinis dividentas 3%
Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės valdžios apdrauda iki 10,000
684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

CAPPIELLO ĮSPĖJA:
Dabar laikas įsigyti tai, ko vėliau gali pritrūkti
Dabar kainos, palyginti, dar prieinamos
Cappiello krautuvėje dabar galima gauti radijo bei televizijos aparatų, šaldytuvų, skalbimo mašinų, dulkių siurblių, prosų, rašomųjų mašinėlių, dujomis bei aliejumi kūrenamų krosnių (gas ranges), lovų, stalų ir kitokių namų apyvokos dalykų.
Cappiello krautuvė jau 35 metai, kai sąžiningai tarnauja visiems savo klijentams.
Cappiello krautuvė gerai žinoma visiems lietuviams.
Čia galima gauti lietuviškų plokštelių
Cappiello krautuvė turi specialų skyrių lietuviams, kuriam vadovauja Charles J. Marma.
CAPPIELLO
706 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 8-7848.

Nemalonios atrūgos

(Atkelta iš 4 psl.)

parengtus jiems spąstus ir nukentėdavo. Kai nepavyko lietuvių rinktinės nei demoralizuoti, nei sulaikyti nuo savarankiškesnių žygių, vokiečiai sutraukė didesnes ginkluotas pajėgas ne lenkų ar maskolių partizanams, tik rinktinei iš pasalų pulti ir ją ne tik likvidavo, bet ir ciniškai išdergė biauriu prasimanymu tariamai ją skriaudžius "kitataučius," tad statydamie si "skriaudžiamųjų" lenkų gynėjais.

O "ginamieji" lenkai čia pat iškirto savo gynėjams staigmeną, Valkininkų valsčiuje puldami ir gerokai apdaužydami vokiečių dalinį. Tačiau ir čia lenkams nei plaukas dėl to nuo galvos nenukrito, tik Pirčiupių kaimo 197 lietuviai — nuo 90 metų ligi 1 valandos amžiaus — gryčiose vokiečių buvo uždaryti ir sudeginti. Lenkams beliko po to — vokiečiams išten pasitraukus — tik atlikti prie sudeginto kaimo paradą prisiekiant atkeršyti vokiečiams.

Tikrai, liepos mėn. puolant Vilnių dalyvavo ir lenkų A. K. Jos vadai gyrėsi anksčiau už maskolius miestan įžengę. Tačiau ir čia jiems ne tiek vokiečiai, kiek lietuviai išmušti rūpėjo. Iššudę pusantro šimto lietuvių, vadas Wilk-Krzyžanowski pirmą žinią mušė savo vadovybei: "Vilniuje nebėra lietuvių." Laimei, žinia buvo neteisinga, nes susislėpę Vilniaus lietuviai tuojau lyg iš po žemės pasirodė ir ėmė (tarybiškai, bet ir lietuviškai) savo sostinę tvarkyti. Gi Wilk-Krzyžanowski ir jo A. K. maskolių buvo suimti ir išvežti į tolimuosius Rytus. Kas prašoko Lenkijon, tiems, kaip matome, dėl anamečių savo vingiuotų žygių ir žygelių tenka dabar labai skaudžiai atsirūgti.

Vilniaus Kelmas

SPORTAS IR LIETUVIAI

New Yorko lietuviai futbolo mėgėjai turės nekasdieninę progą stebėti futbolo rungtynes uždarose patalpose. Dar daugiau, — žais lietuvių komanda. Tai įvyks vasario 9 d., 195th Field Artilery Armory. Patalpą galima pasiekti važiuojant BMT Jamaica linija iki paskutinės stoties, arba Independent Queens linija iki 169th St. Vakaro programa pradedama 8:15 val., kai rungtyniaus Brooklyno DSC — Pfalzer, o 9:30 val. žaidžia lietuviai prieš German Hungarian. Kamondą sudaro septyni žaidikai ir bus du kėliniai po 30 min.

Ši naujiena turėtų rasti atgarsio lietuviškoj visuomenėj ir mūsų pareiga ko gausiau atsilankyti į rungtynes ir paremti mūsų futbolininkus, kurie pirmą kartą pasireikš tokio pobūdžio rungtynėse. Lietuvių priešininkai, German Hungarians, yra stiprūs, bet kaip jau ankstesnės rungtynės dėl Netional Cup parodė, lietuviai buvo stiprūs varžovai ir pasidavė tik pratęsime 3-4. Tikėkime, kad šį kartą, jog ir neįprastinėse sąlygose, mūsiškiai pasistengs iš peties ir garbingai sukovos.

svarbus faktas lietuviškame sporto gyvenime Amerikoje, kurį tylomis negalima praleisti. Šis faktas aiškiai rodo, kad vėl po truputį lietuviški sportiniai vienetai yra atkuriami, atsiranda noras bendradarbiauti tarp savų tautiečių ir pagaliau bėveik yra tikra, kad lietuviškasis jaunimas vėl bus suburtas po lietuviškų klubų vardais ir nepaleistas pražūtin.

Tai nėra jokia naujiena, bet tik šio nutrūkusio darbo atgaivinimas. Juk savo laiku Amerikos lietuviai tikrai šaunių lietuviškų sportinių jėgų išugdė, kuriuos mes nekartą matėme ir galėjome įvertinti dar Lietuvoje per lituanų kongresą, tautinę olimpijadą, ir, pagaliau, paskirus individus, kurie įvairiose sporto srityse buvo mūsų mokytojai.

Bet gi laikas ir jo sukrečiantieji pasaulio įvykiai apgriovė ir dalinai išsklaidė šį darbą. Naujoji ateivių banga davė impulso vėl kurti ir ugdyti kultūringoje sportinėje dvasioje esanti ir dar priauganti jaunimą.

Taigi, brooklyniečiai turės progos (vasario 24 d.) ne tik matyti šių lietuviškų vienetų būsimas kietas kovas aikštėje, bet ir publika bus tie rėmėjai, kurie parems šį darbą savo atsilankymu į rungtynes, suprasdami, kad lietuviško sporto jaunimas turi būti suburtas į lietuviškas organizacijas, bet nepabirti ir nešti pergalės laurus svetimiesiems.

Pirmosios rungtynės įvyks 7 val. vakare tarp Liet. Atletų klubo II ir Liet. Amerik. klubo II vienetų. Po šių rungtynių įvyks revanšinė kova tarp pirmųjų vienetų. Po rungtynių bus šokiai.

A. Andriulis

Amsterdamo lietuvių krepšinio komanda atvyksta į Brooklyną

Jau galutinai yra nustatyta, kad svečiai iš Amsterdamo, Lietuvių - Amerikiečių klubo krepšinio dvejos komandos atvyksta į Brooklyną vasario 24 d. Rungtynės įvyks 7 val. vakare Clinton Hall (Klaščiaus salėje), Maspethe.

Tai bus pirmos rungtynės, po ilgo laiko, kada tolimesnis lietuviško klubo vienetas atvyksta į Brooklyną. Tai yra

FLADE — NAUJAS VOKIEČIŲ KARŽYGIS

Nors Rytų Vokietijos valdžia atidėjo studento Flades mirties bausmės vykdymą, bet jo likimas dar jaudina visuomenę.

Flade per vieną dieną pasidarė vokiečių karžygiu.

Pasmerktąjam 18 metų Po karo jis dirbo anglių kasyklose, paskui įstojo į universitetą. Jis buvo įsirašęs į komjaunuolių organizaciją, bet slaptai priklausė antikomunistiniam sąjudžiui. Spalių 14 dienos naktį, rinkimų į Rytų Vokietijos parlamentą išvakarėse, jį sugavo tuo metu, kai jis lipino ant sienų antikomunistinius atsišaukimus.

Jį suėmusiems policininkams jis pasipriešino, sužeidė vieną policininką ir dingo. Po kiek laiko jį suėmė motinos namuose.

Flade galėjo pabėgti į Vakarų Vokietiją, bet jis norėjo dalyvauti kitą dieną vykusiuos rinkimuos.

Komunistai Flades bylą pasistengė išpūsti ir surengė viešą (parodomąjį) bylos svarstymą. Jis buvo teisiamas ne tik už pasikėsinimą užmušti policininką, bet ir kaip "karo kurstytojas."

Kai teismo pirmininkas paklausė, ar jis gailisi šį nusižengimą padaręs, Flade netikėtai į radijo mikrofoną (jo byla buvo transliuojama per radijo), pasakė:

— Jums reikėjo penketą metų, kol mane privertėte įstoti į komjaunuolių organizaciją. Dabar jums reikės 5 metus dirbti, kol aš prisipažinsiu savo kaltę.

O kai teismo pirmininkas įspėjo Flade, kad pagal veikiantį įstatymą jam gresia mirties bausmė, jis suriko:

— Aš laisvę myliu daugiau, negu gyvenimą.

Milijonai vokiečių per radijo klausiusių šios bylos, išgirdo šį išdidų studento atsakymą.

Flade buvo pasmerktas mirti.

Šiuo metu visuose Vakarinės Vokietijos miestuose vyksta demonstracijos prieš šią žiaurią bausmę. Rytų Vokietijos vyriausybė gauna iš Vokietijos ir kitų Europos kraštų telegramas su reikalavimais sulaikyti mirties bausmės vykdymą.

Tai tipiškas Kinijos nacionalistų kareivis Formozos salcje. Tokių, neblogai ginkluotų ir gerai išlavintų, kareivių ten esama apie pusė milijono.

JONAS JAKAITIS IR J. FEDORČIK
Meat Market & Groceries
33 SIEGEL STREET,
Brooklyn, N. Y.

Sveikina savo kostumerius su
NAUJAIS METAIS

JONAS JAKAITIS
ir G. FEDORSHIK
MĖSOS KRATUVĖ
33 Siegel St., Brooklyn 6,
Geriausi mėsos gaminiai Tautiečiai prašomi atsilankyti gausite skilandžių, balionių ir kitokių mėsos gaminių specialiai šventėms paruoštų.

DeKALB TAVERN
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
A. ŠINUS, sav.
352 Onderdonk Avenue
Brooklyn, N. Y.

JONAS SUTKAITIS,
Laikrodininkas.
Parduodami nauji ir taisomi bei atnaujinami seni laikrodžiai.
449 Grand Street,
Brooklyn 11, N. Y.

Lietuviai advokatai

JOHN W. ANSELL
15 PARK ROW
NEW YORK CITY
Ofiso tel.: WO 2-3497 Namų tel.: NE 9-5689

STEP. BRIEDIS, Jr.
197 Havemeyer St.,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EVergreen 7-9394

CL. A. VOKET-VOKIETAITIS
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS, N.Y.
Tel. NEwtown 9-5972

ANT. J. WESLAN
(Vizlanskas)
16 Court St. Brooklyn, N.Y.
Tel. MAin 5-1160

IŠKILMINGAS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO IŠKILMINGAS 33-SIS METINIS MINĖJIMAS ĮVYKS

Sekmadienį, 1951 m. vasario-Feb. 18 d.,
WEBSTER HALL,
119 East 11th Street, New York, N. Y.
Pradžia 4 val. p. p.

PROGRAMOJE:

Op. solistė Iz. MOTIEKAITIENĖ Solistas BARANAUSKAS

I. Kalbos.
a. Lietuviai kalbėtojai:
ALT Pirm. ir Draugo red. L. ŠIMUTIS,
ALT Narys ir Vienybės red. J. TYSLIAVA,
Min. V. SIDZIKAUSKAS,
p. J. PAČALKA.
b. Yra užkviesti amerikiečiai kalbėtojai.

II. Dainuos
Solistai: IZABELĖ MOTIEKAITIENĖ ir STASYS BARANAUSKAS.
Pianu palydės pianistas A. MROZINSKAS.

III. Šokiai
Šokiams gros JOE THAMO orkestras.
Įėjimas: Pirmos vietos $2.00
Antros vietos $1.50
Trečios ir balkonas $1.00

Rengia NEW YORKO LIETUVIŲ TARYBA

DEPOSITS NOW INSURED UP TO $10.000.
Latest Quarterly Interest-Dividend **2%** Credited and Compounded Quarterly
A year on regular accounts
Interest starts from the first of every month on sums from $25 to $7,500
Deposits made on or before January 10, April 5, July 10, and October 5 will draw interest from the first of such months if left to the end of a dividend period
THE Kings County SAVINGS BANK
135 BROADWAY at BEDFORD AVE.
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.
BROOKLYN, N. Y.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS:
8 — 10 ryte
1 — 2 popiet
6 — 8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. TADAS SAVICKAS
1390 East 31st Street
(kampas Avenue N)
VALANDOS:
1 — 2 popiet
6 — 8 vakare
ir susitarus
Ofiso tel. ESplanade 7-1135
Buto tel. TAylor 7-8231

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

POVILANSKŲ BARAS IR RESTORANAS
SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS
158 GRAND STREET
Tel. EVergreen 4-9737 BROOKLYN, N. Y.

THE HALF SHELL
P. Janus ir G. Shlakis, Sav.
Įvairiausi gėrimai ir valgiai.
ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y.
Bay Shore 2996.

A. NOVITZKIE
BARAS RESTORANAS SALĖ
Salė pramogoms vestuvėms ir susirinkimams
59-63 56th RD., MASPETH, L. I., N. Y.
Telefonas DA 6-7460

B. J. SCHEGAUS
REAL ESTATE & INSURANCE AGENTAS
Seniausia lietuviška nekilnojamo turto ir draudimo įstaiga Brooklyne
Visada visiems sąžiningai patarnaujama.
195 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 7-1241.

MERIDEN MONUMENTAL WORKS
STATOME PAMINKLUS KAPINĖSE
JOHN McGINNIS, Sav.
65-39 Grand Avenue, Maspeth, N. Y.
Prie M. Olivet Kapinių
arba
Fresh Meadow Rd. ir N. Hempstead Turnpike
Flushing, N. Y.
Prie St. Mary's Kapinių
Telefonai DAvenport 6-0750 Flushing 7-9248

Atvykę į Miami, Florida, paskambinkite, o mes tuojau nusiųsime automobilį ir jus parsivešime.
SOUTHERN CROSS HOTEL
Paul Usanis, Savininkas.
Jūs būsite patenkinti, apsistoję šiame didžiuliame, švariame ir gražiai įrengtame savo tautiečio viešbutyje.
Kainos prieinamos.
642 N. W. 3rd STREET MIAMI 36, FLORIDA
Telefonas: 82-9500

Jau 10 metų, kai visi klauso
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valandų,
kurios yra transliuojamos šeštadieniais nuo 4,45 iki 5,30 valandos iš stoties WEVD (1330 klc. — 5000 W).
Direktorius Jokūbas J. Stukas, 1264 White St., Hillside, N. J. Tel. WAverly 6-3325.

Telefonas: *EVergreen 7-7411*
KLEEN KOL COAL CO.
LISAUSKO ANGLIŲ KOMPANIJA
Anglys, Coke ir Aliejus
496 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
Gyvenamoji vieta:
65-43 Grand Ave., TWining 4-8087 Maspeth, N. Y.
Telefonuoti po 5 val. vakarais

GEORGE F. RACHUN
Restoranas, baras ir salė
Geri gėrimai ir šilti valgiai.
MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE,
BROOKLYN, N. Y.
Tel. HY 7-9758

SCHOLES BAKING, Inc.
LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas
Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kogeriausiai.
532 Grand St. Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 4-8802

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME
MATHEW P. BALLAS, Direktorius
660 GRAND STREET,
Tel. STagg 2-5043
ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas
BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC

Eastate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC. Tel. NEwton 9-4464

SHALINS FUNERAL HOME
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
F. W. SHALINS, Jr. J. B. SHALINS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

ROGERS FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
Koplyčia Laidotuvėms NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

New Yorkas ir Apylinkė

Pas mus

Vincė Januškaitė, buvusi Lietuvos valstybinės operos artistė, mini sidabrinę savo 25 metų operos darbo sukaktį.

Edvardas Jedsena, jaunas Los Angeles lietuvių veikėjas, specialiai iš Kalifornijos atskrenda dalyvauti Vienybės koncerte — šį sekmadienį.

Česlova Sodaitienė, mūsų skaitytojo Antano Sodaičio žmona Maspethe, susilaukė sūnaus, kuriam duotas Algirdo vardas.

Al. Kutkus ir Vl. Grigaitienė, buvę Lietuvos operos artistai, netrukus Brooklyne atidaro dainavimo studiją.

Saulius Zaunius, velionio Dovo Zauniaus sūnus, artistės Vincės Jonuškaitės posūnis, pašauktas kariuomenės tarnybai.

Fl. Korsakaitės, solistės tėvai, Boleslovas ir Genovaitė Korsakai, Vienybės skaitytojai Los Angeles, Calif., šiomis dienomis minėjo 40 metų vedybų sukaktį.

Jonas Vaidelys, mūsų laikraščio bendradarbis New Britaine, Conn. drauge su kitais vienybiečiais, atvyksta į Vienybės koncertą — šį sekmadienį.

Violeta ir Jonas Pranckai, sausio 28 d. minėjo savo vedybinio gyvenima 9 metų sukaktį. Kaip žinia, Violeta Pranckienė yra Merginų Ansamblio vadovė. 1935 m. jos ansamblis Tarptautiniame Dainų Festivalyje laimėjo pirmą vietą.

Petras Katinas, ilgametis Vienybės skaitytojas, sausio 29 d. lėktuvu išskrido į Floridą.

Vladas Ivanauskas, operos dainininkas, sunkiai susirgo ir reikalingas kraujo perliejimo. Norintieji duoti kraują gali pranešti Vienybės redakcijai.

Alfonsas Grunskis, turįs biznį 148 Kingsland Ave., neseniai susižiedavo su Ona Latvytė iš Maspetho.

Stefanija Kaulytė, maspetietė, sausio 27 d. ištekėjo už latvių kilmės vyro. Puošnios vestuvės įvyko Klasčiaus parko salėje.

Vytautas Blynas, atvykęs į Ameriką 1949 m. lapkr. 30 d., prašomas atsiliepti šiuo adresu: Povilas Maračinskas, 105 W. 19th St., Chicago Heights, Ill.

P. Žiugždienė, mūsų skaitytoja iš Newarko, išvyko į Floridą, aplankyti savo dukterį, žentą ir anūką, o taip pat pasimaudyti jūroje bei pasikaitinti saulėje.

P. Dagys, kurį laiką gyvenęs ir dirbęs Kalifornijoje, kaip jau buvo pranešta, grįžo į Rytus ir šiomis dienomis vėl pradėjo dirbti SLA centre, New Yorke.

P. Zorlandos, žinomo siuvėjų kontraktoriaus žmona, duktė ir sūnus išvyko keturioms savaitėms į Floridą.

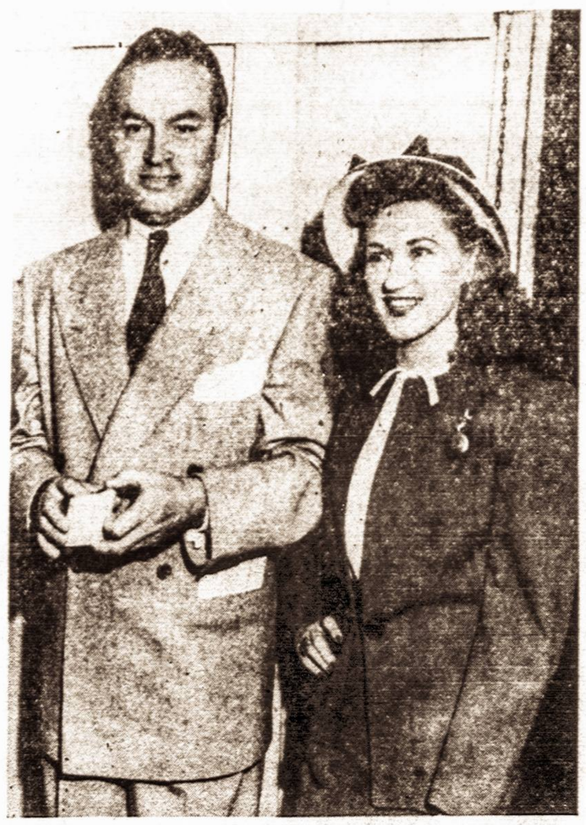

Garsusis Hollywoodo artistas komikas **Bob Hope** ir primabalerina **Janina Frostona**, kuri šokusi daugelyje filmų ir kurią šį sekmadienį, vasario 4 d., pamatysime Vienybės koncerto programoje.

PASKUTINIS KVIETIMAS Į KONCERTĄ

Pagaliau ta visų laukiamoji šventė — Vienybės 65 metų jubiliejinis koncertas jau čia pat.

Šį sekmadienį, vasario 4 dieną, 4 valandą po pietų, Webster Hall (11 Street ir Third Ave.) New Yorke, renkasi visi Vienybės skaitytojai — iš didžiojo New Yorka ir kitų artimų bei tolimų miestų.

Šia proga turime pasakyti, kad į šį koncertą atskrenda net iš tolimos Kalifornijos, iš Los Angeles.

Kalbant apie koncerto programą ir jos dalyvius, dar kartą primename jų vardus. Štai jie: dainininkės Joan Francis, Florence Korsakaitė, buvęs Vilniaus operos solistas Stasys Liepas, šokėjas Alfa Liepinas, prima balerina Janina Frostona ir aktorius Vitalis Žukauskas. Solistams akompanuos Al. Mrozinskas.

Po programos — šokiai, kuriems gros Adomas Jezavitas ir jo orkestras.

Taigi, paskutinį kartą kviečiame į Vienybės koncertą, kuriame bus iškilmingai minimas laikraščio 65 metų jubiliejus.

Stasys Liepas, baritonas, — jį girdėsime Vienybės koncerte.

Po rungtynių, visi į Vienybės koncertą

Lietuvių futbolo komanda šį sekmadienį, vasario 4 d., 2,30 p. p. žaidžia prieš Eintracht, kuri yra pirmoji vokiečių futbolo komandų sąstate. Eintracht Oval aikštė yra tarp 37 St. ir 20 Ave., Astoria, L. I. Privažiuoti su IRT, BMT arba 8 Ave. požeminiu traukiniu iki Queens Plaza stoties. Išlipus, reikia imti Stanways autobusą, kuris atveža iki pat aikštės.

Po šių rungtynių, kaip mums Atkočius praneša, visi žaidikai renkasi Vienybės koncerte, Webster Hall, New Yorke.

Kasmočių vedybų sidabrinė sukaktis

Praeitą šeštadienį, sausio 21 d., žinomi biznieriai, Antanas ir Juzė Kasmočiai, minėjo savo vedybų 25 metų sukaktį. Puota, kurią surengė duktė Alma Kasmočiūtė, įvyko jų pačių salėje, Great Neck, L. I.. Puotoje dalyvavo apie 150 Kasmočių draugų. Svočia buvo Alice Karvelienė, svotas — Vl. Bloza. Po gardžių valgių ir gėrimų, prasidėjo programa, kurią vadovavo Stepas Karvelis.

Kalbas, linkėjimus bei sveikinimus pasakė šie Kasmočių draugai:

A. Matulis, J. Šimėnas, Ona Valaitienė, adv. S. Zubavičius, adv. A. Bana, P. Šalinskas, P. Vainauskas, M. Karaziejus, adv. K. Michelsonas, R. Povilauskas, P. Biržietis, N. Kulbokienė, A. Daukantas, M. Urbonas, P. Šimėnienė, A. Povilauskienė, H. Kulbokienė, A. Navikas, St. Vistertienė, A. Mašinauskas ir kiti. Pagaliau buvo pakviesta šios puotos rengėja Al. Kasmočiūtė, kuri padainavo specialiai tėveliams skirtą dainą. Be to, dainavo jauna dainininkė iš Detroito, Valė Čipaitė. Po Kasmočių sūnaus Gerry kalbos, buvo pakviesti patys puotos "kaltininkai," Antanas ir Juzė Kasmočiai. Publika jiems sukėlė ovacijas.

Aplamai, puota buvo "bajoriška." Visi svečiai, be to, buvo pavaišinti gardžiu "keturių aukštų" pyragu. Po vaišių, publika linksminosi iki vėlumos, nes šokiams grojo geras orkestras.

SUSIRINKIMAI

Moterų Vienybės susirinkimas įvyks vasario 6 dieną Mrs Damkus patalpose. Visos narės kviečiamos atsilankyti.

Operetės Choro narių ir svečių platus susirinkimas šaukiamas sekmadienį, vasario 11 d. 5 val. vak. Piliečių Klubo salėje, Brooklyne.

Pikietuotojo įspūdžiai

Mes, jauni žmonės, susirinkome pikietuoti bolševikinę Laisvę todėl, kad taip daryti mums liepė mūsų sąžinė. Ir mes gerai žinojome, kad Amerika —laisvų žmonių kraštas gerai supras mūsų troškimus.

Taip ir atsitiko. Minia, kuri matė mūsų eiles, palankiai žiūrėjo į mus. Ypač, kai paskaitydavo mūsų dalinamus lapelius.

Mes patenkinti ir laikome, kad mūsų pikietas pavyko. Kuo remdamiesi mes taip galvojame?

Pirmiausia, aš pats suskaičiau, kad į vadinamąjį Laisvės "jubiliejų" susirinko tik 30 apakintų bolševikbernių. Nei vieno daugiau. Nes aš vis skaičiau: vienas, du, trys neišmanėliai, ketvirtas komžioplys, penktas... ir taip lig 30 suskaičiau. Tad tenka pripažinti, kad mūsų pikietuojamas Laisvės jubiliejus, kaip ir buvo laukta, nuėjo šuniui ant uodegos.

Mūsų tarpe buvo tik ką iš Maskvos atvykęs su auksiniais antpečiais "enkavedistas," jis viską išaiškindavo ir publikai ir tiems atkakliems negausiems jubiliejaus dalyviams, kurie ėjo galvas panertę.

Tiesa, o tų jubileušavų bolševikbernių veidai buvo įsiutę, pykčio perkreipti. Taip jiems mūsų pikietas "įsūdė."

D. Darginčius.

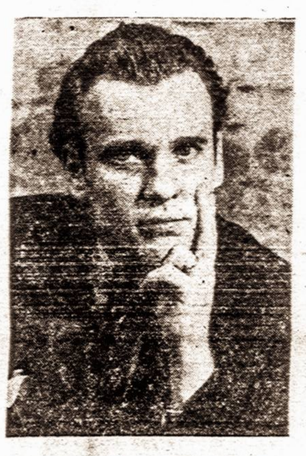

Vitalis Žukauskas, dramos aktorius, Vienybės jubiliejiniame koncerte dalyvaudamas sudarys atskirą programos humoristinę dalį. Jo pasirodymai New Yorko lietuviams gerai pažįstami. O šiuo syk Vitalis Žukauskas ruošia naują aktualiais motyvais programą. Tai bus šiame rimtame koncerte lankytojams maloni atvanga.

ŠAHMATININKŲ ŽINIAI

Dėl įvykstančio sekmadienį Vienybės koncerto, šachmatininkai savo varžybas perkelia iš sekmadienio į šeštadienį, 6 val. vakaro. Šachmatininkų lošimai, kaip žinoma, vyksta Atletų klube.

Prieš pirmąjį BALF direktorių posėdį.— Po BALF Seimo direktoriai renkasi pirmam poseiminiui posėdžiui. Iš kairės į dešinę (viršutinėje eilėje): B. Spudienė, M. Michelsonienė, V. Tysliavienė, V. Sidzikauskas (už J. Tuinilą), M. Kasevičienė, Juozas Ginkus, antroje eilėje: P. Pivaronas, P. Gribienė, J. M. Mačiulis (už prelatą Balkūną), Juozas B. Laučka, priešakyje: Albinas S. Trečiokas, Nora M. Gugienė, kan. prof. Juozas B. Koncius, Elzbieta Paurauzienė (už Matą Zujų) ir Alena Devenienė.

KLAIPĖDOS ATVADAVIMO MINĖJIMAS

Praeitą sekmadienį, sausio 28 d., buvusioje Susivienijimo salėje, Brooklyne, įvyko Klaipėdos atvadavimo 28 metų sukakties minėjimas. Publikos buvo pilna salė. Minėjimo programa buvo gana įdomi. Tikrai įdomią paskaitą skaitė konsulas Jonas Budrys, buvęs Klaipėdos sukilėlių vadas ir pirmasis gubernatorius. Toliau kalbėjo ministeris V. Sidzikauskas. Abiejų kalbos buvo labai gerai suderintos. Pirmasis lietė patį sukilimą, antrasis kalbėjo apie jūros reikšmę tautos bei valstybės gyvenime.

Koncertinėj programoj dalyvavo A. Vasiliauskas, Vincė Jonuškaitė ir Bronė Jacikevičienė. Pianu akomponavo Al. Mrozinskas. Solistų dainavimu publika buvo labai patenkinta, ypač patiko Vincė Jonuskaitė, kuri dainavo liaudies dainas. Jos mokėjimas interpretuoti ir perduoti publikai mūsų liaudies dainas neturi palyginimo. Nenuostabu, kad Vincė, dainuodama klaipėdiečių dainas, ir šį kartą ne vienam iš akių išspaudė ašarą.

Buvo skelbiama, kad šiame minėjime "bus vaidinimas iš lietuviškosios kaimo buities." Bet tai, ką čia vaidino mūsų aktoriai, Kazys Vasiliauskas, Toska Daubaraitė-Skobeikienė ir Vytautas Kidolis, deja, greičiau reikėtų pavadinti "žydiška buitimi". Buvo mėginta trumpoje komedijėlėje pavaizduoti Lietuvos žydelį, jos dukterį ir kavalierių, už kurio tekėti tėvas pagaliau davė savo sutikimą. Deja, publika jokiu būdu negalėjo suprasti, kam, būtent, buvo reikalinga tokia komedija. Nei prasmės, nei reikšmės, nei skonio. Kam ta parodija? Ypač po tiekos nelaimių, kurias žydai iškentėjo Europoje. Eina kalbos, kad šia nevykusia komedija aktoriai norėję kažką pajuokti. Jeigu tai tiesa, tuo būdu jie tik save pajuokė. Gaila, bet reikia pasakyti, kad šis "vaidinimas," nieko bendra neturėjęs su patim Klaipėdos minėjimu, buvo labai neskanus kąsnis bendrame šios programos patiekale.

Šiaip programa, kuria vadovavo Juozas Ginkus, kaip jau sakyta, buvo įdomi ir turininga.

Skriaudą daro laikraščiui tas skaitytojas, kuris šiais pabrangimo laikais neužsimoka prenumeratos.

Vienybės

JUBILIEJINIS KONCERTAS

65 metų laikraščio įsikūrimo sukakties proga.
Bus labai įdomi programa.

Sekmadienį, 1951 m. vasario 4 d.
Pradžia 4 val. pp.

WEBSTER HALL

(Trečioji Ave. ir 11th St.)
New York, N. Y.

56-sis 56-sis

Šv. Jurgio Draugystės

METINIS BALIUS

šeštadienį, vasario (Feb.) 3 d., 1951 m.

GRAND PARADISE SALĖJE

318 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Pradžia 7,30 v. v.
Šokiams gros A. PAVYDŽIO orkestras
Bilietas, įskaitant taksus, 75 c.

DAvenport 6-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-22 Grand Avenue
Maspeth, N. Y.

BEDFORD DINER
BAR and GRILL
396-398 Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y.

Viena gražiausių užeigų Brooklyne ir apylinkėje
WARWICK INN, Inc.
Edward & Aldona Polk, Sav.
BARAS IR RESTORANAS
Įvairiausi gėrimai
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
2836 FULTON STREET,
Brooklyn 7, N. Y.
TAylor 7-9852

MAISTAS
QUALITY MEAT MARKET
Pirmos rūšies mėsa.
Priimami užsakymai vestuvėms ir kitokioms puotoms.
Savininkai:
Cr. Shimanskas,
Ch. Mitchell
483 GRAND STREET,
Brooklyn 11, N. Y.
EV. 8-4608

A. ANDRIUŠKEVIČIUS
Laikrodininkas
Taiso įvairių formų visokių rūšių laikrodžius greit ir pigiai.
245 Union Ave.,
Brooklyn 11, N. Y.

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai:
VIrginia 9-0842 ir
VIrginia 7-4111

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE...

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje.

Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nuzikite persitikrinti!

E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MAN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246

(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).